

Приложение № 2 към Условието за кандидатстване

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР (ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ) шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15	
1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР (не повече от 2 страници)	
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	
<p>- Списък на общините, обхванати от МИГ;</p>	<p>Територията на Местна инициативна група „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ обхваща териториите на следните 6 общини - община Невестино, община Кюстендил (населените места без строителните граници на град Кюстендил), община Трекляно, община Бобошево, община Кочериново, община Рила. Съгласно Условието за кандидатстване по процедура процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) на Република България за периода 2023 – 2027 г. територията на МИГ не включва град с население над 30 000 жители, в неговите строителни граници, тъй като град Кюстендил не е включен в състава на групата, което е видно в описанието на населените места и броя на техните жители.</p>

- Списък на населените места, обхванати от МИГ;

Местна инициативна група „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ се състои от общо 140 населени места, от които 3 града - общинските центрове Кочериново, Бобошево и Рила и 137 села, както следва:

1. За община Невестино

Населено място	ЕКАТТЕ
Село Ваксево	10050
Село Ветрен	10817
Село Длъхчево-Сабляр	21292
Село Долна Козница	22112
Село Друмохар	23827
Село Еремия	27574
Село Згурово	30613
Село Илия	32696
Село Кадровица	35119
Село Лиляч	43709
Село Мърводол	49566
Село Невестино	51216
Село Неделкова Гращица	51336
Село Пастух	55542
Село Пелатиково	55734
Село Раково	62058
Село Рашка Гращица	62284
Село Смоличано	67619
Село Страдалово	69571
Село Тишаново	72494
Село Църварица	78584
Село Чеканец	80251
Село Четирци	81284

2. За община Кюстендил:

Населено място	ЕКАТТЕ
Село Багреници	02138
Село Берсин	03962
Село Блатец	04323
Село Бобешино	04491
Село Богослов	04796
Село Буново	07048
Село Вратца	48355
Село Гирчевци	14917
Село Горановци	16026
Село Горна Брестница	16141
Село Горна Гращица	16198
Село Горно Уйно	16995
Село Грамаждано	17680
Село Граница	17751
Село Гурбановци	18112
Село Гърбино	18318
Село Гърляно	18352
Село Гюешево	18455
Село Дворище	20208
Село Дождевница	21782
Село Долна Гращица	22071
Село Долно село	22811
Село Долно Уйно	22862
Село Драговищица	23282
Село Жабокрът	29026
Село Жеравино	29266
Село Жиленци	29386
Село Ивановци	32144
Село Каменичка Скакавица	35835
Село Катрище	36659
Село Коняво	38432
Село Копиловци	38474

	Село Коприва	38515
	Село Кутугерци	40765
	Село Кършалево	40991
	Село Лелинци	43267
	Село Леска	43373
	Село Лисец	43815
	Село Лозно	44183
	Село Ломница	44255
	Село Мазарачево	46108
	Село Николичевци	52400
	Село Нови чифлик	52026
	Село Ново село	52194
	Село Пиперков чифлик	56378
	Село Полетинци	57188
	Село Полска Скакавица	57319
	Село Преколница	58129
	Село Радловци	61457
	Село Раждавица	63536
	Село Раненци	62181
	Село Режинци	62428
	Село Ръсово	63608
	Село Савойски	65047
	Село Сажденик	65142
	Село Скриняно	66891
	Село Слокощица	67461
	Село Соголяно	67790
	Село Стенско	69167
	Село Таваличево	72045
	Село Търновлаг	73691
	Село Търсино	73750
	Село Церовица	78447
	Село Црешново	78543
	Село Цървена ябълка	78598

	Село Цървендол	78608
	Село Цървеняно	78611
	Село Чудинци	81606
	Село Шипочано	83257
	Село Шишковци	83354
	Село Ябълково	87062
3. За община Трекляно		
	Населено място	ЕКАТТЕ
	Село Брест	06392
	Село Бъзовица	07226
	Село Габрешевци	14101
	Село Горни Коритен	16554
	Село Горно Кобиле	16804
	Село Добри дол	21422
	Село Долни Коритен	22410
	Село Долно Кобиле	22650
	Село Драгойчинци	23399
	Село Злогош	31200
	Село Киселица	36960
	Село Косово	38786
	Село Метохия	47929
	Село Побит камък	56887
	Село Средорек	68535
	Село Сушица	70411
	Село Трекляно	73047
	Село Уши	75232
	Село Чешлянци	81325
4. За община Бобошево		
	Населено място	ЕКАТТЕ
	Град Бобошево	04532
	Село Бадино	02172

	Село Блажиево	04314
	Село Висока могила	11232
	Село Вуково	12351
	Село Доброво	21565
	Село Каменик	35804
	Село Скрино	66888
	Село Слатино	67252
	Село Сопово	68062
	Село Усойка	75174
	Село Циклово	78495
	5. За община Кочериново	
	Населено място	ЕКАТТЕ
	Село Бараково	02748
	Село Боровец	05565
	Село Бураново	07065
	Село Драгодан	23323
	Град Кочериново	39116
	Село Мурсалево	49360
	Село Пороминово	57830
	Село Стоб	69261
	Село Фролош	76180
	Село Цървице	78625
	6. За община Рила	
	Населено място	ЕКАТТЕ
	Село Падала	55083
	Село Пастра	55539
	Град Рила	62671
	Село Рилски манастир	62685
	Село Смочево	67698
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	Съгласно данни на НСИ към 31.12.2029 г., общия брой на населението на територията на МИГ „Невестино –	

Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ е 25 713 души.
Общия брой на населението в отделните общини съставлящи МИГ, за 2020 г. по данни на НСИ, е както следва:
Община Невестино – 1 958 души;
Община Кюстендил – 13 640 души;
Община Трекляно – 768 души;
Община Бобошево – 2 577 души;
Община Кочериново – 4 300 души;
Община Рила – 2 370 души.

Броят на населението на територията на МИГ по населени места за 2020 г. по данни на НСИ, има следния вид:

1. За община Невестино

Населено място	Население
Село Ваксево	338
Село Ветрен	7
Село Длъхчево-Сабляр	4
Село Долна Козница	32
Село Друмохар	126
Село Еремия	116
Село Згурово	44
Село Илия	30
Село Кадровица	26
Село Лиляч	162
Село Мърводол	31
Село Невестино	468
Село Неделкова Грацица	76
Село Пастух	51
Село Пелатиково	83
Село Раково	12
Село Рашка Грацица	105
Село Смоличано	26
Село Страдалово	23
Село Тишаново	34

Село Църварица	27
Село Чеканец	1
Село Четирци	136
2. За община Кюстендил:	
Населено място	Население
Село Багреници	543
Село Берсин	153
Село Блатец	12
Село Бобешино	16
Село Богослов	306
Село Буново	50
Село Вратца	121
Село Гирчевци	71
Село Горановци	52
Село Горна Брестница	325
Село Горна Гращица	8
Село Горно Уйно	239
Село Грамаждано	499
Село Граница	1
Село Гурбановци	6
Село Гърбино	132
Село Гърляно	170
Село Гюешево	159
Село Дворище	6
Село Дождевница	80
Село Долна Гращица	72
Село Долно село	13
Село Долно Уйно	455
Село Драговищица	571
Село Жабокрът	0
Село Жеравино	968
Село Жиленци	1
Село Ивановци	51

Село Каменичка	100
Село Скаковица	
Село Катрище	736
Село Коняво	560
Село Копиловци	1
Село Коприва	7
Село Кутугерци	1
Село Кършалево	20
Село Лелинци	0
Село Леска	4
Село Лисец	696
Село Лозно	41
Село Ломница	42
Село Мазарачево	199
Село Николичевци	183
Село Нови чифлик	18
Село Ново село	343
Село Пиперков чифлик	779
Село Полетинци	7
Село Полска Скаковица	23
Село Преколница	69
Село Радловци	116
Село Раждавица	91
Село Раненци	1
Село Режинци	243
Село Ръсово	28
Село Савойски	7
Село Сажденик	2
Село Скриняно	218
Село Слокощица	1430
Село Соголяно	603
Село Стенско	138
Село Таваличево	273
Село Търновлаг	96

	Село Търсино	18
	Село Церовица	14
	Село Црешново	2
	Село Цървена ябълка	11
	Село Цървендол	2
	Село Цървеняно	66
	Село Чудинци	1
	Село Шипочано	117
	Село Шишковци	445
	Село Ябълково	809
3. За община Трекляно		
	Населено място	Население
	Село Брест	9
	Село Бъзовица	15
	Село Габрешевци	44
	Село Горни Коритен	34
	Село Горно Кобиле	3
	Село Добри дол	49
	Село Долни Коритен	29
	Село Долно Кобиле	14
	Село Драгойчинци	21
	Село Злогош	36
	Село Киселица	27
	Село Косово	22
	Село Метохия	18
	Село Побит камък	3
	Село Средорек	76
	Село Сушица	30
	Село Трекляно	310
	Село Уши	19
	Село Чешлянци	9
4. За община Бобошево		
	Населено място	Население

	Село Бадино	19
	Село Блажиево	424
	Град Бобошево	1158
	Село Висока могила	39
	Село Вуково	53
	Село Доброво	66
	Село Каменик	14
	Село Скрино	72
	Село Слатино	385
	Село Сопово	28
	Село Усойка	308
	Село Циклово	11
	5. За община Кочериново	
	Населено място	Население
	Село Бараково	412
	Село Боровец	80
	Село Бураново	156
	Село Драгодан	71
	Град Кочериново	2007
	Село Мурсалево	63
	Село Пороминово	320
	Село Стоб	459
	Село Фролош	602
	Село Цървище	76
	6. За община Рила	
	Населено място	Население
	Село Падала	25
	Село Пастра	140
	Град Рила	2061
	Село Рилски манастир	32
	Село Смочево	212

1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:

Територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), е разположен в Югозападен район за планиране (NUTS 2), Кюстендилска област (NUTS 3). Местната инициативна група се състои от общо 6 общини - Кюстендил (без строителните граници на град Кюстендил), Невestino, Кочериново, Бобошево, Рила и Трекляно. Общата площ на МИГ е 2 306,89 km², обхваща общо 140 населени места от които три града - град Кочериново, град Бобошево и град Рила и има общ брой на населението по данни на НСИ към 2022 г. - 23 688 души.

Територията на МИГ граничи със следните общини: Земен, Радомир, Република Северна Македония, Република Сърбия, Дупница, Бобов дол, Самоков, Белица, Благоевград, Разлог. Всички населени места от 6-те общини имат сравнително добри и много добри транспортно-комуникационни връзки с Автомагистрала „Струма“, първокласен път от РПМ и трансграничен път Е-79, както и няколко третокласни пътища от РПМ. Чрез тези транспортни връзки всички общини разполагат със сравнително добър и бърз достъп до 4 областни центъра - град Благоевград, град Кюстендил, град Перник и Столицата - София, което обуславя и добри възможности за сътрудничество и благоприятства социално-икономическото и туристическо развитие на територията. Също така, територията на МИГ се намира в близост и разполага с транспортни връзки до 3 съседни държави - Република Гърция, Република Северна Македония и Република Сърбия. На територията на МИГ преминават два общоевропейски транспортни коридора - №8 и №4 и част от железопътна линия №5 - София - Кулата от Националната железопътна мрежа.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията: *(не повече от 3 страници)*

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

Описание на процеса на изготвяне на СВOMP

Началото на процеса на изготвяне на стратегията за ВОМР беше поставено от широка информационна кампания, включваща дейности за информиране на възможно най-голям брой от местните жители относно подхода ВОМР и изготвянето на стратегия по него. За широкото информиране на населението бяха използвани публикации в местните медии, които да достигнат до възможно най-широк кръг от хора от местната общност.

В процеса на изготвяне на стратегията за ВОМР бяха проведени общо 8 (осем) събития, като в рамките на тези срещи се обсъждаха възможностите за развитието на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила”. Изводите, до които се стигна в процеса на работа и с помощта на активното участие на местното население, са свързани с необходимостта от значителни действия с цел стимулиране на местната икономика и местното производство, подкрепа към социални дейности, насочена към всички нуждаещи се групи и най-вече задържането на младите хора по селата, като им се дава възможност да участват със собствени проекти за производство на селскостопански продукти. Препоръките са свързани със спазване на сроковете за разглеждане на проектите и нуждата от съдействие на местната инициативна група на потенциалните кандидати при оформянето и събирането на документи и отчитането им в ИСУН.

Срещите се проведоха при следния график:

- **03.06.2024 г. /понеделник/**
- Информационна конференция - гр. Кочериново от 10:00 ч., НЧ „Пробуда-1919“, пл. „3-ти март“ 1;
- Информационна среща - гр. Рила от 11:30 ч., Заседателна зала №1 на Община Рила, пл. „Възраждане“ 1, ет. 1;
- Информационна среща - с. Трекляно - 14:30 ч., Залата на Община Трекляно.
- **06.06.2024 г. /четвъртък/**
- Обучение - с. Невestino от 10:00 ч., в Залата на Културно-информационния център, ул. „Владимир Поптомов“ 29-А;
- Обучение - гр. Рила от 14:30 ч., в заседателна зала №1 на Община Рила, пл. „Възраждане“ 1, ет. 1.
- **13.06.2024 г. /четвъртък/**
- Обществено обсъждане - с. Слокощица от 10:00 ч., в клуба в двора на училището /старата детска градина/;
- Обществено обсъждане - с. Невestino - 13:00 ч., в залата на Културно-информационния център, ул. „Владимир Поптомов“ 29-А;
- Информационна конференция - гр. Бобошево - 15:00 ч., в читалище „Лоза - 1870“, Малка зала, ул. „Единство“ №1.
- **10.03.2025 г. /понеделник/**

- Информационна среща - с. Добри дол, община Трекляно от 10.00 ч., в залата на НЧ "Искра 1925"

- **11.03.2025 г. /понеделник/**

- Информационна среща - с. Багреници, община Кюстендил от 10.00 ч., в залата на НЧ "Отец Паисий"

- **12.03.2025 г. /понеделник/**

- Обучение - село Драговищица, община Кюстендил - от 10.00 ч., в залата на НЧ "Славчо Темкин 1911"

- **13.03.2024 г. /четвъртък/**

Информационна конференция – с. Стоб, общ. Кочериново от 10.00 ч., в НЧ "Самообразование -1914"

- Информационна среща - село Смочево, община Рила от 15:00 ч., в залата на НЧ "Христо Ботев -1918"

- **14.03.2025 г. /петък/**

- Обществено обсъждане - с. Слатино, община Бобошево от 10:00 ч., в НЧ "Просвета - 1920"

- Информационна среща - с. Еремия община Невестино от 15:00 ч. в залата на НЧ "Максим Горки -1927"

По време на информационната конференция, информационните срещи и обучения бяха представени презентации чрез използването на мултимедия и бяха проведени дискусии.

Акценти на проведените срещи бяха:

Какво представлява подхода ВОМР, представиха се мерки, които ще се финансират по програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. (ПКИП), при многофондово прилагане на подхода Водено от общностите местно развитие(ВОМР), програма „Околна среда“ 2021- 2027 г. (ОС), при многофондово прилагане на подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР); Представяне на мерки, които ще се финансират по програма „Образование, при многофондово прилагане на подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР)СПРЗСР, „Развитие на човешките ресурси“ при многофондово прилагане на подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР). Добри практики от местните инициативни групи в предходния програмен период и възможности за територията на МИГ чрез многофондова СВОМР 2023-2027г.

Всички тези дейности извършени от Местна инициативна група „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ гарантират прозрачност на процеса на разработване и съгласуване на СВОМР за програмен период 2023-2027 г., както и спазването на подхода „отгоре - надолу“, с активното включване на местното население във всички събития, както и провеждането на съвместни дискусии с тях.

Проектът на стратегия за ВОМР беше одобрен от колективния върховен орган на МИГ след описаните по-горе публично проведени консултации, обсъждания, информационни срещи и др. със заинтересованите страни от територията.

В процеса на разработване и съгласуване на стратегията за ВОМР бяха включени представители на всички групи заинтересовани лица, идентифицирани в проучванията и анализите към стратегията, в т. ч. уязвимите групи от територията и млади хора. Много активно в процеса се включиха и жените от територията на МИГ. Всички дейности по информиране на местното население и неговото участие в събитията и в обществените обсъждания се проведоха при спазване на основния принцип на ВОМР – „отдолу – нагоре“ и на хоризонталните политики на Европейския съюз и особено на равнопоставеността и липсата на дискриминация. На събитията бяха обсъдени всички постъпили от местните хора предложения, като голям брой от тях бяха включени в стратегията за ВОМР.

Съответствие на СВОМР с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югозападен район

Изготвената въз основа на извършени подборни проучвания и анализи на територията и в следствие на широкомащабно съгласуване с местната общност, стратегия за ВОМР на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ е в пълно съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югозападен район, както следва:

Приоритет I на СВОМР „Подобряване на средата на живот, чрез инвестиции в основни социални услуги и инфраструктура, запазването на духовния и културния живот“ съответства на Стратегически приоритет 3 „По-добре свързан и устойчив регион“ на ИТСП на ЮЗР – СЦ 3.3 „Териториално развитие и сближаване“ и СЦ 3.4 „Укрепване на трансграничните перспективи“ на Стратегически приоритет 1 „Подкрепа на регионалните потенциали за устойчив растеж“, СЦ 1.2 „Подкрепа за включване в растежа на специфичните природни и културни потенциали на ЮЗР“ и Стратегически приоритет 2 „Инвестиране в човешкия капитал и преодоляване на регионалните дисбаланси в осигуряването на достъп до качествени услуги“ СЦ 2.1 „Образование и обучение за квалифицирана работна сила“. Цитираните приоритети предвиждат подкрепа за подобряване на условията за живот, подобряване на социалната картина и запазването и развитието на културния (вкл. духовен) и природен потенциал на територията на МИГ.

Приоритет II „Устойчиво развитие на местната икономика и подобряване на благосъстоянието на населението“ на СВОМР съответства на Стратегически приоритет 1 „Подкрепа на регионалните потенциали за устойчив растеж“ на ИТСП на ЮЗР – СЦ 1.1 „Насърчаване на интелигентен и иновативен икономически преход и преход към неутрална по отношение на климата икономика“. Цитираните приоритети предвиждат подкрепа за развитие на предприемачеството и бизнеса.

Приоритет III „Успешно изпълнение на СВОМР и създаването на успешни модели на партньорство с МИГ от страната и чужбина в полза на местната общност“ на СВОМР съответства на Стратегически приоритет 3 „По-добре свързан и устойчив регион“ на ИТСП на ЮЗР – СЦ 3.4 „Укрепване на трансграничните перспективи“. Цитираните приоритети

предвиждат подкрепа за развитието на сътрудничеството в различни сектори от местното развитие, което да доведе до подобряване на социално – икономическото състояние на населението.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

Терминът „заинтересовани страни“ описва организации, структури или личности, които имат интерес от планирането, управлението и изпълнението на Стратегията за ВОМР, което е и предпоставка за тяхното успешно включване в процеса и за ползотворно партньорство.

Въз основа на информация от извършените проучвания, анализи, информационни срещи, обучения и обществени обсъждания на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, се обособяват следните заинтересовани страни от изпълнението на Стратегия за Водено от общностите местно развитие за програмен период 2023-2027 г.:

- Представители на стопанския сектор:
 - Земеделски производители;
 - Фирми извършващи неселскостопански дейности.
- Представители на нестопанския сектор:
 - Читалища и читалищни настоятелства;
 - Представители на уязвимите групи (в т.ч. безработни младежи до 29 г. и безработно население над 50 г., трайно безработни и социални групи в риск, хора с увреждания, възрастни хора и други);
 - Представители на малцинствата;
 - Неправителствени организации от територията на МИГ;
 - МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“;
 - Представители на местното население.
- Представители на публичния сектор:
 - Общините Невестино, Кюстендил, Трекляно, Бобошево, Кочериново, Рила.

Представители на всички описани заинтересовани страни от изпълнението на стратегията за ВОМР на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ са взели участие във всички срещи по изготвяне и съгласуване на СВОМР, както следва:

- Среща 1 (на срещата от страна на представителите на публичната администрация и граждани от територията на МИГ е предложено в стратегията да се предвидят достатъчно средства за подобряване на състоянието на инфраструктурата и условията на живот);
- Среща 2 (на срещата от жителите от територията на МИГ са представени предложения за изграждане на достъпна среда за всички жители от територията на МИГ, подобрене на предоставяните социални услуги, от страна на НПО бяха подадени предложения за подобряване на състоянието на околната среда – за недопускане на образуването на нерегламентирани сметища и за опазване на биологичното разнообразие – основни условия за добър живот на територията на МИГ);
- Среща 3 (от страна на представители на бизнеса бяха отправени предложения за осигуряване на инвестиции в селското стопанство и в неселскостопанските сектори на

икономиката на територията, които се нуждаят от подкрепа за модернизация и въвеждане на иновации, от страна на НПО представители на публичната администрация се предложи включването на мерки за активиране на навлизането на пазара на труда на неактивни граждани в трудоспособна възраст, включително младежи. Това предложение беше единодушно подкрепено от представителите на икономическия сектор, присъствали на срещата);

- Среща 4 (от страна на граждани и представители на НПО беше предложено стратегията да подкрепи местната идентичност чрез популяризиране на нейното културно и духовно наследство и богатство. Тази идея беше подкрепена от представителите на публичния сектор, които изтъкнаха, че общините полагат усилия в това направление, но МИГ може също да допринесе значително);
- Среща 5 (от страна на представители на бизнеса се посочи необходимостта за подкрепа за развитие на туризма на територията на МИГ, която е изключително богата на исторически, културни и природни дадености, върху които да се изгради туристически продукт. Това предложение беше подкрепено от представителите на НПО, които изказаха готовност за включване в процеса по популяризиране и представяне на територията на МИГ).

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: (не повече от 10 страници)

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

- **Природно-географска характеристика**

Релеф и геоложка основа

Релефът на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е много разнообразен и като цяло смесен - планински, полупланински, котловинен, хълмист, хълмисто-котловинен. Планините, които попадат в обхвата на територията на МИГ са: Осогово, Лисец, Конявска, Чудинска, Лозенска, Витоша, Люлин, Вискяр, Завалска, Влахина, Малешевска, Руен, Рила, Огражден, Беласица, Изворска, Земенска, Милевска, Царичка и Кобилска, както и части от Западна Стара планина и Ихтиманска Средна гора. Тоест, на база всички тези планини попадащи на територията на МИГ - напълно или частично, обуславят и разнообразния смесен релеф на територията.

Ландшафтът на територията на Местната инициативна група може да се определи най-общо като северен субсредиземноморски с много равни котловинни дъна. Геоложкия строеж в по-голямата част от общините съставлящи МИГ е доста пъстър и разнообразен, като същото важи и за литоложкия строеж.

Най-ниската точка на територията на МИГ се намира в обхвата на община Кюстендил, в коритото на река Струма - 470 m надморска височина, а най-високата точка в обхвата на община Рила - връх Рилец - 2 731 m.

Разнообразния и смесен характер на релефа и геоморфоложките дадености на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ представляват потенциал за развитие на туризма, и по-точно на алтернативни форми на туризма - екотуризъм, селски туризъм, културно-познавателен туризъм, планински туризъм (атрактивни природни дадености и благоприятни условия особено за развитието на зимен туризъм) и хоби туризъм.

Климатична характеристика

Климатът на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е основно преходно-континентален, на места умерено-континентален със средиземноморско влияние поради преминаването на река Струма през територията на МИГ, а в по-високите части на територията климатът преминава в ясно изразен планински климат.

Климатът на територията на МИГ се характеризира с топло лято, мека зима, прохладна пролет и прохладна есен. Средногодишните температури на въздуха са от 9°C в общините Кюстендил и Трекляно до 18°C в община Невестино. Средногодишната сума на валежите е между 550 mm до 650 mm със изразен пролетен максимум в по-голямата част от МИГ, и с пролетно-летен и пролетно-есенен максимум съответно в общините Кочериново, Бобошево и Трекляно и с летен и лятно-есенен минимум на валежите.

Снеговалежите в по-ниските части са с по-кратка продължителност и по-малко задържане на снежната покривка - около 20 до 40 дни, докато в по-високите и планински части на МИГ снеговалежите се задържат около 130 до 180 дни.

В цялата територия на МИГ преобладава слънчевото и ясно време, като на места слънчевото греене е над 2 000 часа, докато времето с незначителна облачност и облачното време е с много по-малка продължителност по дни, като облачното време е най-характерно за зимния сезон, както и проявлението на мъгли.

Средната скорост на вятъра е между 1 m/s до 4 m/s, но преобладават ветровете с по-ниска скорост особено в по-ниските части. Преобладават северните, западните и северозападните ветрове през по-голямата част от годината, като северните ветрове са с най-висока скорост, а през останалите сезони преобладават западните, южните и югозападните ветрове.

Очакваните промени в климата на територията на МИГ са свързани и с отчетената в страната обща тенденция към затопляне на климата, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления, като: засушаване, проливни дъждове, гръмотевични бури и градушки. Неблагоприятните фактори се явяват: мокрите снегове и късните пролетни и ранните есенни замръзвания (сланите).

Предвижданията за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо, отколкото максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на гората, както и на горната граница на разпространение на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

Водни ресурси и хидрографска система

Територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е част от Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ (БДЗБР). През територията на МИГ преминава водосборният басейн на най-голямата река в областта - река Струма, която е най-главната отводнителна артерия за МИГ. От река Струма се произтичат почти всички други протичащи през територията на МИГ реки - те са нейни притоци.

Подхранването на река Струма и всички други основни притоци и реки на територията, като реките: Места, Доспат, Елешница, Рилска, Копривлен, Джерман, Речица, Гращичка, Илийна и Треклянска е най-вече снежно-дъждовно с подчертан пролетен и пролетно-летен максимум на подхранването. Някои от реките, като например река Струма и река Рилска, разполагат с потенциал за генерирането на водна енергия и питейно-битово водоснабдяване.

Подземните водни ресурси на територията на МИГ са представени от пукнатинни и порови води, някои от които също са със снежно-дъждовно подхранване, други не, като някои от тях могат да се използват и за питейно-битово водоснабдяване.

На територията на МИГ има 4 изградени язовира и 29 изградени микроязовира, а на територията на община Рила има и голям брой езера, някои от които: Смрадливите езера, Черното езеро, Джендемски езера, Сухото езеро и други.

На територията на МИГ и в частност в общините Кюстендил, Бобошево и Невestino има термални и минерални води - в община Кюстендил са налични термоминерални и субтермални, а в общините Бобошево и Невestino - минерални води, като всичките са с доказани лечебни свойства. За съжаление минералният извор в община Бобошево към момента не се използва ефективно, но има потенциал за използване, а в общините Кюстендил и Невestino те имат голям потенциал за развитието на балнеолечение, рекреация и туризъм.

В община Кочериново, поради разположението на голям брой дерета с пороен характер, са изградени няколко баража и са извършвани противоерозионни залесявания с цел предотвратяване на ерозионните и поройните процеси, за опазването на населените места и населението от наводнения.

Почвени условия и полезни изкопаеми

На територията на МИГ „Неве Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), поради разнообразието на релефните форми и основните скали, дължащо се на геоложкия строеж, има голямо разнообразие на почвени типове. Типичните за територията на МИГ почви и почвени подтипове, са следните: канелени горски почви - типични, излужени и оподзолени, кафяви горски почви - тъмноцветни планинско-горски почви, планинско ливадни почви, алувиални почви, делувиални почви, рендзини.

Това голямо разнообразие от почвени типове и подтипове на територията на МИГ е предпоставка за отглеждането на множество и разнообразни селскостопански култури, поради

тяхното голямо плодородие, следователно имат и голямо икономическо значение за територията.

Територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) не се определя като особено богата на полезни изкопаеми и рудни и нерудни богатства, но все пак има открити въглища в северната част на Кюстендилската котловина, лигнитни въглища в Катришенския въглищен басейн, полиметални руди в Осоговския руден район, варовик в Конявска планина, гранит в планина Осогово, глини в село Драговищица, инертни материали по терасите на реките Струма и Драговищица. В момента се експлоатират находищата на лигнитни въглища, глини и инертни материали, а голям интерес с промишлено значение са оловно-цинковите руди в планина Осогово, кафявите въглища в село Катрище, глините в село Драговищица и инертните и кариерни материали и наличието на разсипно злато.

На територията на МИГ, съгласно Националния концесионен регистър, съществуват две концесионни площи за добив на полезни изкопаеми в община Бобошево, които са: находище „Габи-2“, за добив на строителни материали (пясъци и чакъли); находище „Благов камък“, за добив на строителни материали (варовици).

Макар и сравнително бедна на полезни изкопаеми, на територията на МИГ „Невestino - Кюстендил - Трекляно - Бобошево - Кочериново - Рила“ има изградени баластриери, находища на полимерни глини, флуоритови проявления, окварцени, пиритизирани и лимонитизирани скали, както и открити рудни изкопаеми - железни, медни и златни оруднявания; неметални полезни изкопаеми - фосфорни, облицовъчни камъни, мрамори, гранити и варовици, инертни материали, палеогенски грубкластични скали и плиоценски чакъли, като особен интерес представляват и злато-съдържащите руди.

Единствено в община Рила от цялата територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, без строителните граници на град Кюстендил, липсват напълно каквито и да било находища на полезни изкопаеми с промишлено значение.

Растителност и животински свят

Растителността и животинският свят, на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), се характеризират с голямо богатство. Буковият пояс на територията на МИГ е основният от горско-растителна гледна точка, като МИГ попада в Тракийската горско-растителна област. На територията на МИГ от горско-дървесните видове, най-разпространени са: бял и черен бор от иглолистни видове, като голям дял заемат и изкуствено създадените култури и насаждения от тях, както и липа, топола, бреза, обикновен кестен, келяв габър, обикновен габър, акация, мъждрян, трошлива и бяла върба, ракета, благун, зимен дъб, цер, космат дъб, чинар, горун, ясен, глог и други. Също така на територията на МИГ има голям брой растения включени в Червената книга на България, том I „Растения“.

Горите на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, са предпоставка за съществуването на разнообразната фауна - срещат се много голям брой птици, бозайници, прилепи, земноводни и влечуги и безгръбначни животни,

като най-голямото разнообразие е при безгръбначните животни. Също така в реките на територията на МИГ се срещат и голям представители на местната ихтиофауна. Освен това, на територията има много голям брой видове, основно от бозайниковата фауна, но и от птиците, които са обект на лов.

- **Състояние и характеристика на околната среда**

- Атмосферен въздух**

Качеството на атмосферния въздух на територията на Република България се следи от Министерството на околната среда и водите (МОСВ), Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), чрез Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), подсистема: Национална система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, която извършва оценка на КАВ върху територията на страната, която е разделена на 6 РОУКАВ, утвърдени със Заповед от 2013 г. на Министъра на МОСВ.

Качеството на въздуха е последица от комбинирано действие на много фактори, а метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите. Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им.

Като цяло територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) се характеризира с чист атмосферен въздух, слаби и краткотрайни замърсявания и малки количества емисии. Най-големи замърсявания са регистрирани в община Кюстендил, попадаща като териториална единица в рамките на Югозападен РОУКАВ, в която има регистрирани превишени норми за КАВ за замърсителят ФПЧ10, по смисъла на Наредба №12/2010. Това е така поради разположението на общината в котловинната теренна форма и се характеризира със слаби ветрове, голяма честота на тихото време, голям честота на температурните инверсии и относително голям брой мъгливи дни, което е предпоставка за влошаване на самопочиствателната способност на приземния въздушен слой.

Община Кюстендил и община Невестино са включени в РОУКАВ Югозападен, а останалите 4 общини - Кочериново, Бобошево, Рила и Трекляно не са включени в РОУКАВ. Нито една от общините съставлящи МИГ не е включена в Националната система за мониторинг на околната среда, поради липсата на големи емисионни източници.

Неорганизираните емисии на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), се генерират от: строителството; товаро-разтоварните дейности; горски пожари и палене на стърнища; битови отпадъци; обработка на почвата, горивни резервоари; обекти за съхраняване и търговия с горива; площи за насипни материали, кариери за добив на инертни материали; бензиностанции; депа за ТБО и други.

Стопанската дейност на територията на МИГ като цяло е насочена към обекти на леката промишленост (текстилната продукция, винарството, лесовъдството, животновъдството), миннодобивната индустрия, електрониката, строителство, транспорт, производство на

метални изделия, производство на електроенергия и други, които обекти обаче използват електроенергия, течни и твърди горива.

Емисиите от битовия сектор се увеличават на цялата територия на МИГ, макар и покачането на употребата на пелети за отопление, но не е достатъчно. Изгарянето на фосилни горива и използването им за отопление в битовия сектор са основните причини за формирането на високи концентрации на ФПЧ10, както и други замърсители като серни и азотни оксиди и въглероден оксид и диоксид. През зимният сезон и при определени метеорологични условия е възможно да се натрупат замърсители в приземния слой от ФПЧ10, серен диоксид, азотен оксид и въглероден оксид.

За пътните условия на страната ни в много случаи суспендирания прах е съществена част от общите емисии на фини прахови частици от автотранспорта, а от първостепенно значение за това, са два фактора: пътния нанос и теглото на автомобилите. Транспортният поток и двигателите с вътрешно горене са основния линейен източник на емисии за територията на МИГ. Транспортът е другата основна причина за високите концентрации на ФПЧ10, а причините, са: ненавременно почистване след опесъчаване; нередовно измиване на пътната настилка; недостатъчно поддържане на инфраструктурата; недостатъчно оптимизиране на трафика; възможно периодично наднормено залпово емитиране на прах.

Общините Бобошево, Невестино и Трекляно от територията на МИГ, се характеризират с нисък потенциал за замърсяване на въздуха, тъй като няма значими източници на емисии и качеството на атмосферния въздух не създава риск за здравето на населението. На териториите на тези три общини основните източници на емисии се явяват транспорта и битовото отопление. Липсват обекти и емисии от промишлеността, няма емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници, липсват и обекти с големи горивни инсталации, както и предприятия, съоръжения и инсталации, които имат налични опасни вещества. Ниският потенциал на замърсяване е от голямо значение за хигиенната обстановка на населените места в общините. Основните замърсители са поголемите населени места и пътната инфраструктура.

Повърхностни и подземни води

Територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) попада изцяло в обхвата на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ и част от водосборния басейн на река Струма, която е най-голямата река в областта.

На територията на МИГ съществуват 34 язовира и микроязовира, които се използват за напояване, питейно-битови нужди, рекреация или не се използват, макар че биха могли да се използват за рекреация и/или развъждане на риби. Въпреки това, те се поддържат в сравнително добро качествено и количествено състояние.

Основните потенциални източници на замърсяване на повърхностните водни тела на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, са най-вече дифузни източници - земеделските дейности, липсата на канализация, изпускането на материали и съоръжения в неканализирани райони, инцидентни разливи, автомобилен и

железопътен транспорт, нерегламентирани сметища и други, а от точковите източници най-значими са някои предприятия от територията.

На територията на МИГ попадат общо 30 повърхностни източника, от които - 1 се намира в отлично състояние, 2 се намират в много добро състояние, 12 се намират в добро състояние, 10 се намират в умерено състояние, 4 в лошо състояние и едно в неизвестно състояние. Целите на МИГ и на БДЗБР, са за достигане на добро и много добро състояние на повърхностните водни тела, които са в лошо, умерено и неизвестно състояние, както и поддържането им в добро и много добро състояние.

От всички общини съставлящи МИГ, само територията на община Бобошево попада в две чувствителни зони. На териториите на общините Невестино, Рила и Трекляно е известно че се изпълнява мониторинг, като в община Невестино функционират пунктове за контролен и оперативен мониторинг и пунктове за контролен химичен мониторинг; в община Рила функционират пунктове за контролиране на физико-химични показатели; в община Трекляно се извърша постоянен и периодичен мониторинг на питейно води.

Подземните води на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) са общо 23 броя представени от пукнатинни и порови, кватернерни, карстови и пукнатинно-карстови води. Всички подземни водни тела на територията на МИГ се характеризира с добро общо състояние по химични и количествени показатели, но две от тях са в риск за количественото състояние, а едно от тях в риск и за химическото им състояние.

По отношение на минералните води на територията на МИГ, то тя разполага със сравнително голямо богатство на термоминерални и субтермални води, с балнеолечебни свойства. Минералните води на територията на община Кюстендил по състав са сярни със съдържание главно на натриев сулфид и натриев тиосулфат, като се характеризира с почти постоянно химично съдържание и температура, чиста и безцветна, с приятен вкус и лек мирис на водороден сулфид. Лечебните ѝ свойства и профилактични качества се дължат най-вече на сулфидите, високата температура, хипотоничният ефект, леката минерализация и относително високото съдържание на флуор.

В община Бобошево има само един източник на минерални води в село Слатино, който се характеризира с богато съдържание на флуор, натрий, калий и въглероден диоксид, има постоянна температура от 19-21°C, но за съжаление минералният извор не се използва ефективно, като това е възможност за бъдещото му развитие. В община Невестино има два минерални водоизточника - Сондаж №1 „Барището“, който има обща минерализация от 766 mg/l, с особено големи балнеологични свойства; и Сондаж №2 „Топилата“, който има обща минерализация от 709 mg/l, също с големи балнеологични свойства.

В община Рила съществува едно минерално находище - „Рила“, с един водоизточник - Сондаж №1, който е каптиран чрез чешма в общинския център. Дебитът му е малък, температурата му е постоянна - 23,9°C, азотна, слабо алкална, хидрокарбонатна, натриева и флуорна. Няма налични данни за замърсяването на минералния извор, но е определена като неподходяща за питейно-битови нужди.

На териториите на общините Кочериново и Трекляно не са известни минерални извори, които да могат да се използват за каквито и да било нужди.

Въпреки това, територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ разполага с голям потенциал за развитието на туризма, особено балнеолечебния туризъм, тъй като разполага с огромно разнообразие от минерални извори, имащи различни лечебни свойства, някои от които могат да се използват и за вътрешно лечение, освен за външно.

Състояние на земите, почвите и терените

Почвите и терените на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), се характеризират като сравнително екологично чисти, поради липсата на предприятия и производствени обекти, чиято производствена дейност да замърсява почвите в района.

На територията на МИГ има общо 5 пункта за мониторинг от Националната система за почвен мониторинг, съгласно Националната програма за почвен мониторинг от ниво I - широкомащабен мониторинг, в три общини - Кюстендил (пунктове в Цървеняно - община Кюстендил и селата Бабинска река и Яхиново в близост до общината), Невестино (пункт в село Ветрен) и Трекляно (пункт в село Добри дол). Пробонабирането по НСПМ се извършва от Изпълнителна агенция околна среда.

В съответствие мрежата за почвен мониторинг, съгласно ЗООС и Министъра на МОСВ, не са регистрирани замърсени почви с тежки метали и металоиди и нефтопродукти и не са установени превишения на ПДК нормите в почвите на територията на МИГ.

На територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ няма констатирани нарушения за замърсяване на почвите над МДК нормите, няма налични данни за киселяване, засоляване, заблацияване и уплътняване на почвите, не са регистрирани интензивни дефлационни процеси, тъй като особеностите на района на територията на Местната инициативна група не благоприятстват развитието на ветровата ерозия, но три от общините - Бобошево, Кюстендил и Невестино, попадат в територия с висок риск от водопошна ерозия, а територията на община Рила се характеризира с потенциал за интензивна водна ерозия на надморска височина около и над 1 700 m.

На територията на МИГ ежегодно се полагат постоянни усилия за премахване на нерегламентираните сметища и локалните замърсявания, реализирани са мерки за рекултивация на нарушени терени и действия за контрол върху употребата на изкуствени торове. Ежегодно през периода на прибирането на реколтата и през пожароопасния период, във връзка със Закона за опазване на земеделските земи, се издава Заповед за забрана на паленето на стърнища.

Като единствен значим източник на замърсяване с тежки метали и металоиди и по-точно с оловни аерозоли на територията на МИГ, се явяват моторните превозни средства с бензинови двигатели, а потенциално замърсени с олово земи са крайпътните зони с ширина около 15-25 m. Сериозен проблем за почвите и в частност - почвеното плодородие се явява: паленето на

стърница и образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места, като положителна тенденция е намаляването на нерегламентираното изхвърляне.

На територията на целия МИГ няма регистрирано замърсяване с УОЗ пестициди и препарати за растителна защита, като единствено в община Кюстендил е имало склад за негодни и излезли от употреба УОЗ пестициди и ПРЗ в землището на село Драговищица, но общинското ръководство е предприело всички необходими мерки за премахването на склада, всички пестициди са преупаковани и изнесени в чужбина за обезвреждане. Във всички останали общини от територията на МИГ не съществуват складове за съхранение на излезли от употреба средства за растителна защита.

На територията са регистрирани 14 свлачища, от които: 5 потенциални - едното в община Невестино, другите 4 в община Кочериново; 5 стабилизирани - едно в община Невестино, две в община Рила и едно в община Кочериново и 4 активни - три в община Невестино и едно в община Рила.

Защитени природни територии и защитени зони

Територията на МИГ се характеризира с изключително разнообразие от защитени природни територии обявени по смисъла на Закона за защитените територии - 20 броя и със също толкова голямо разнообразие от защитени зони по смисъла на общоевропейската екологична мрежа НАТУРА 2000, респективно и по двете Директиви - Директива 92/43/ЕИО и Директива 2007/147/ЕС - 25 защитени зони.

Също така, територията изобилства от редки, застрашени и ендемични флористични и фаунистични видове, което е обусловено най-вече от наличието на големия брой защитени природни територии и защитени зони.

Отпадъци

Територията на Местна инициатива група „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), разполага с добре организирана и функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която функционира по утвърден график. За съжаление обаче не се обслужва цялото население и всички населени места. Системата за сметосъбиране и сметоизвозване в община Кюстендил не обхваща цели 29 населени места от общо 71 села, в община Невестино тя не обхваща 13 от 23 населени места, а в община Трекляно са обхванати 12 от 19 населени места, като това от една страна се дължи на нарастващото обезлюдяване, а от друга страна се дължи на планинския терен и невъзможността за придвижване на сметосъбирачната техника.

Територията на МИГ е член на две Регионални сдружения за управление на отпадъците - общините Кюстендил, Невестино и Трекляно, са част от РСУО „Рила Еко“ и попада в „Регион Дупница“, а общините Кочериново, Рила и Бобошево, са част от РСУО - Благоевград и попада в „Регион Благоевград“. Сметосъбирането и сметоизвозването на териториите на всички общини се извършва от лицензирани фирми и организации.

По отношение на нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението, единствено нормата на натрупване за община Кюстендил надвишава референтните норми зададени в Националния план за управление на отпадъците. Всички останали общини съставлящи МИГ са със стойности под средната норма на натрупване за България и под референтните норми зададени в НПУО.

Не на цялата територия на МИГ има въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки - такава система съществува и функционира единствено в общините - Кюстендил, Бобошево и Рила, в останалите три общини такава система все още не е въведена и не функционира, но се планира. Разделното събиране на отпадъци от опаковки в община Кюстендил се осъществява от „ЕКОПАК“ АД, а в общините Бобошево и Рила се осъществява от „ЕКОПАК БЪЛАГРИЯ“ АД. За целите на успешното разделно събиране и последващо транспортиране и рециклиране и в трите общини са подsigурени контейнери тип „Иглу“ - различен брой и от следния вид: зелени контейнери (за стъкло и стъклени опаковки); жълти контейнери (за пластмасови и метални опаковки) и сини контейнери (за картонени и хартиени опаковки).

Основният поток отпадък на територията на цялата Местна инициативна група е със следните код и наименование - 20 03 01 „смесен битов отпадък“. По отношение на морфологичният състав на отпадъците на територията на Местна инициативна група „Невestino - Кюстендил - Трекляно - Бобошево - Кочериново - Рила“, то от направените за всяка община анализи се установява, че най-голям дял заемат следните видове отпадъци: хранителни, пластмаса, градински, стъкло и инертни (над 4 cm), като в отделните общини има и други отпадъци, които са с по-висок дял, като: дървесни, хартия, ситна фракция и други.

На цялата територията на МИГ все още липсва въведена система за разделно събиране на биоразградими и биоотпадъци, както и система и сключени договори за тяхното транспортиране и оползотворяване. Въпреки че все още система за разделно събиране на биоразградими и биоотпадъци липсва на цялата територия, то всички общини съставлящи МИГ планират най-скорошното ѝ изграждане с цел намаляване на този тип отпадък и неговото полезно, целесъобразно и екологосъобразно оползотворяване - превръщането му в компост и въвеждане на система за домашно компостиране. Въвеждането на система за фамилно компостиране на градински, зелени и биоразградими отпадъци би допринесла силно за намаляване на общото количество генериран смесен битов отпадък, тъй като към момента те се изхвърлят с този поток, като също така ще допринесе за използването на компоста в домашното отглеждане на селскостопанска продукция и земеделието.

По отношение на строителните отпадъци, то единствено в: община Кюстендил, генерираните строителни отпадъци се депонират на сметището в село Радловци, местност „Решетката“, където те се използват за запръстяване; и община Бобошево, която има изградена площадка от фирма „ДИ ВИ БИ“ ООД, за оползотворяване на инертни и строителни отпадъци, а строителните отпадъци се изхвърлят на регламентирано депо за отпадъци „Габи - 2“, разположено западно от село Слатино - теренът е кариера за добив на строителни материали, която подлежи на рекултивация. Във всички останали общини формиращи МИГ няма изградена инфраструктура за депониране, съхраняване и/или третиране на строителни

отпадъци, нито организирана система за събиране и последваща повторна употреба на този вид отпадък.

На територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ няма налични площадки, инсталации и/или съоръжения, където да се съхраняват, депонират или рециклират производствени отпадъци, като за тях задължения и отговорност поемат промишлените предприятия, които ги генерират. Болничните отпадъци с неопасен характер, след предварителна обработка се затварят в полиетиленови чували и се депонират на сметището, като това важи единствено за община Кюстендил, а във всички останали общини, включително и община Кюстендил генерираните опасни болнични отпадъци са отговорност на болничните заведения. На територията на МИГ освен в община Кюстендил няма данни за регистрирани опасни битови отпадъци, тъй като всички те се изхвърлят заедно с потока смесен битов отпадък. В община Кюстендил са предприети действия по обезопасяване на съществуващият склад за излезли от употреба и с изтекъл срок пестициди - извършен е ремонт на сградата, тя е почистена и дезинфекцирана, а пестицидите в нея са преупаковани, обезопасени и изнесени.

От всички общини, част от Местната инициативна група, единствено община Кюстендил разполага със сключени договори с лицензирани дружества за предаване на масово разпространени отпадъци, различни от опаковките - има сключени договори за: организиране на дейности по събиране, съхраняване и разкомплектоване на ИУМПС; по повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци от МПС (като само той не се обслужва към момента); за организиране на система за разделно събиране от крайни потребители, съхраняване и транспортиране на НУБА; договор за изграждане на система за събиране на отпадъци от ИУЕЕО. Общината е в процес на търсене за сключване на договор с лицензирани фирми за третиране на ИУГ. На територията на община Кюстендил липсват единствено регистрирани площадки за дейност с отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, ИУГ, НУБА и отработени масла и отпадъчни нефтопродукти. Във всички останали общини липсват сключени договори с лицензирани фирми за събиране, съхранение, рециклиране, повторна употреба, оползотворяване и транспортиране на отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕИ, ИУГ и НУБА.

На териториите на общини Кюстендил, Кочериново, Бобошево и Невестино са съществували депа/площадки за депониране/изхвърляне на неопасни отпадъци, но нито едно от тях към момента не функционира. В община Кюстендил до 2017 г. е функционирала площадка за депониране на неопасни и битови отпадъци в местност „Гладни рид“, село Радловци, която обаче е спряна от експлоатация през 2019 г., когато е извършена нейната техническа рекултивация, а в момента се намира в последни етапи на изпълнение на биологична рекултивация. В община Кочериново съществуващото депо не е отговаряло на изискванията и със Заповед на Изпълнителния директор на РИОСВ - Благоевград е закрито. В община Бобошево има едно спрямо от експлоатация депо за неопасни отпадъци в местност „Кърво“, в землището на село Слатино, което със Заповед на Изпълнителния директор на РИОСВ - Перник вече подлежи на закриване и рекултивация. В община Невестино е имало две депа - едното в землището на село Ваксево, а другото в землището на село Четирци, като и двете са закрити и е извършена тяхната техническа рекултивация и предстои изпълнението на биологичната им рекултивация.

Във всички общини съставлящи Местна инициативна група „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ съществува проблем с образуването на нерегламентирани сметища основно на входните пътни артерии на населените места, в реките и деретата, но общините извършват регулярни комисии за тяхното установяване и се предприемат бързи и навременни мерки за тяхното почистване и последващ мониторинг.

Акустична среда

От направения до тук анализ на акустичната среда на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), може да се каже, че единствения по-сериозен източник на шум се явява автотранспорта и железопътния транспорт.

На територията на МИГ не са идентифицирани източници на промишлен шум и вредни емисии, които да са сериозен проблем за територията и населението, а съществуващите промишлени източници не са включени в утвърдения списък на МОСВ за контрол на шумовите нива, поради което и няма налични данни за провеждани измервания.

За територията на МИГ най-голям дял от шумовото натоварване заема автотранспорта, като за неговото повишаване роля играе увеличаващият се брой МПС, състоянието на пътната настилка и пътната мрежа и нейната пропускателна способност, а основният шумов фон се създава от автомобилите - леки и товарни. През територията на общините Кочериново и Бобошево пряко преминават автомагистрала „Струма“ и международен автомобилен път Е-79. Проблем създава и железопътния транспорт, тъй като през територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ преминава международната железопътна линия София - Кулата - Атина, като по нея се движат както пътнически, така и товарни влакове.

Други източници на шум се явяват строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни дейности, сметоизвозване на отпадъци, училища, детски градини, детски площадки, заведения за обществено хранене, увеселителни заведения, различни сервиси и работилници разположени в непосредствена близост до жилищни сгради. Въпреки че до тук изброените източници на шум нарушават акустичната среда, те са много под референтните стойности, следователно за тях не се предприемат никакви конкретни мерки.

На територията на МИГ няма налични обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, които да създава висок риск от наднормени нива на шум, поради което не се извършва планов контролен мониторинг на нивата на шум. Цялостно погледнато акустичната обстановка на територията на МИГ „Невестино - Кюстендил - Трекляно - Бобошево - Кочериново - Рила“ може да се определи като нормална.

- **Инфраструктура, електроснабдяване, свързаност и достъпност**

Транспортна инфраструктура

Транспортната инфраструктура на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) може да се определи най-общо като много добре изградена, с много висока гъстота на пътната

мрежа, надвишаваща както средната за Кюстендилска област, така и средната за страната. Това е обусловено основно от разположението на територията на МИГ, тъй като през нея преминават два Общоевропейски транспортни коридора - коридор №4 и коридор №8, като транспортен коридор №8 преминава само през територията на община Кюстендил, а транспортен коридор №4 преминава през територията на общините Кюстендил, Кочериново и Бобошево, но въпреки това те се намират в близост до почти цялата територия на МИГ (с изключение на община Трекляно, която е периферно разположена и е сравнително отдалечена от голяма част от общинските центрове на МИГ и от области центрове). Голямата гъстота на пътната мрежа на територията на МИГ се обуславя още и от факта, че поради големият брой населени места във всички общини се създава необходимост от транспортен достъп до тях и между тях.

Територията на МИГ също така се обслужва от първокласни, второкласни, третокласни и четвъртокласни пътища от Републиканската пътна мрежа на България, чрез които се обслужват с автомобилен транспорт всички населени места от територията на МИГ „Невestino - Кюстендил - Трекляно - Бобошево - Кочериново - Рила“. През или в близост до териториите на общините съставлящи МИГ преминават следните пътища с международно и национално значение: АМ „Струма“ първокласен път I - 6, път E - 871, Главен път E - 79, второкласен път II-62, както и още множество второкласни, третокласни и четвъртокласни пътища, свързващи общините съставлящи МИГ с областните центрове - Благоевград, Перник и Кюстендил, както и Столицата - София.

За съжаление, въпреки голямата гъстота на пътната мрежа, големия брой първокласни и второкласни пътища от Републиканската пътна мрежа, както и пътищата с международно и национално значение, има една сравнително голяма част от общинските пътища и от уличната мрежа, които се намират в лошо техническо експлоатационно състояние, има няколко участъка в общините Рила и Трекляно, при които липсва постоянна стабилизирана асфалтова настилка, а поради планинския характер на сравнително голяма част от населените места от територията на МИГ, през зимния сезон се създават ситуации на тяхното откъсване поради метеорологичните условия. Тази тенденцията към недостатъчна поддръжка и недостатъчно финансиране за пътна инфраструктура следва да се прекрати, не само за целите на подобряване на условията на живот на населението и със социално-икономическа цел, поради огромния потенциал и възможности на МИГ да развива туристически и рекреационни дейности.

През територията на общините Кюстендил, Кочериново и Бобошево преминава железопътен транспорт и има изградена железопътна инфраструктура. През община Кюстендил преминава главна железопътна линия София - Радомир - Кюстендил - Гюешево, като общината се обслужва от 3 гари в три села и 11 спирки в 11 села, а през териториите на общини Кочериново и Бобошево преминава 5-та главна железопътна линия - София - Кулата - Солун - Атина, като в община Кочериново има една гара и една спирка, а в община Бобошево има една гара. В общините Невestino, Рила и Трекляно железопътен транспорт липсва, като в община Рила преди повече от 60 години е имало железопътен транспорт представен от една теснолинейка, следователно има изградена железопътна инфраструктура, но към момента не се планира подновяване на функционирането на теснолинейката.

Общественият пътен транспорт е представен единствено от междуселищен автобусен транспорт, като такъв се осъществява само в общините Бобошево, Невестино, Рила и Трекляно, за община Кочериново няма налична известна информация, а за община Кюстендил няма информация извън строителните граници на град Кюстендил. Междуселищният автобусен транспорт в 4-те общини се реализира по утвърдени транспортни схеми, като в община Бобошево има общо 14 спирки - 5 в града и 9 в селата, в община Невестино има 22 спирки в 22 населени места, за община Рила е ясно единствено, че транспортното обслужване се осъществява от Сдружение „Рила Експрес“, а за община Трекляно обслужването е само в половината населени места в общината.

Водоснабдяване и канализация

На територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) водоснабдяването се извършва от дружество „Кюстендилска вода“ ЕООД, като всички населени места от територията на МИГ са водоснабдени почти на 100%. Водоснабдяването се извършва както от повърхностни, така и от подземни водоизточници - речни водохващания, шахтови кладенци, водохващания от ВЕЦ-ове, сондажи, изворни води и язовирни водохващания. Пречиствателна станция за питейни води има единствено на територията на община Кюстендил, село Жиленци, а в останалите общини водите за питейно-битови нужди са в риск, поради възможност за компрометиране на качеството им от природните и антропогенни условия.

Основната част от водопроводните тръби и водохващания са в изключително лошо експлоатационно и техническо състояние, поради тяхната амортизация и старост, което налага подмяна, реконструкция, ремонт и рехабилитация с цел подобряване на водоподаването, на водопроводната мрежа като цяло и на водите, които достигат до населението. Поради тези характеристики на водопроводната система на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, се образуват чести и големи аварии със значителни загуби на вода, понякога надвишаващи 65-70%. Единствено помпените станции в община Бобошево и водоемите в община Невестино се намират в добро техническо и експлоатационно състояние.

Поради непостоянния дебит на голяма част от повърхностните водохващания и водни обекти, през летните месеци поради пресушаване и сериозно намаляване на дебита на водите една сравнително голяма част от населените места от всички 6 общини съставляващи МИГ са с режим на водоподаване основно през периода август-септември. В община Кочериново обаче има изградени 5 броя резервоари за улавяне на излишната вода с цел компенсация на недостига на вода.

По отношение на канализацията, то канализационни мрежи - пълни и/или частични има изградени единствено в следните населени места: селата Гирчевци и Шишковци от община Кюстендил; град Кочериново и селата Стоб, Мурсалево и Бараково от община Кочериново; град Бобошево и селата Слатино, Усойка и Блажиево от община Бобошево; селата Невестино и Ваксево от община Невестино и град Рила от община Рила. Във всички останали населени места, включително цялата територия на община Трекляно липсва изградена централизирана канализационна система за отводняване на отпадните води, което в тези населени места се

извършва в изградени септични и попивни ями и кладенци, а в някои населени места, отпадните и битово-фекалните води се заустват директно в дерета - сухи и речни и директно в повърхностни водни обекти.

Изградена ПСОВ има единствено на територията на община Шишковци но за съжаление към момента тя не се стопанисва, като в нито едно населено място от цялата територията на МИГ няма изградена ПСОВ, но се планира изграждането на такива.

Енергийна инфраструктура

Електроснабдяването на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) се извършва основно от ЧЕЗ „Разпределение България“ АД, а община Рила се обслужва и от Националната електрическа компания - НЕК, като всички населени места от съставлящите Местната инициативна група общини, са на 100% електроснабдени.

Електроенергийната система в общините Кюстендил, Кочериново, Бобошево и Рила е добре развита и техническото състояние на използваните съоръжения е добро. В общините Невестино и Трекляно електроенергийната система не е в особено добро състояние, тъй като техническото състояние на съоръженията и линиите не отговаря напълно на изискванията, съоръженията са остарели и се нуждаят от рехабилитация, поддръжка и развитие. Предвижда се модернизация на съоръженията и автоматизиране на някои от мрежите и монтиране на автоматични прекъсвачи с дистанционно управление.

Територията на Местна инициативна група „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ разполага с голям потенциал за създаването на енергия от възобновяеми енергийни източници, като в общините Кочериново, Невестино, Рила и Трекляно разполага със съществуващи съоръжения за производство на енергия от ВЕИ - ВЕЦ-ове и ФВЕЦ-ове. Останалите общини все още не използват потенциалните си възможности за производството на енергия от слънцето, водата и особено от биомаса.

Телекомуникационни връзки и съобщителна мрежа

Телекомуникационната мрежа и съобщителната инфраструктура на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е сравнително добре развита, но за съжаление не всички общини, съставлящи МИГ, разполагат със 100% покритие на основните три мобилни оператора за страната - Виваком, Йетел и А1, както и с интернет услуги и достъп.

Въпреки това, се отбелязва положителна тенденция на относителния дял домакинства с достъп до интернет връзка на територията на МИГ, който се е увеличил около два пъти, поради масовото развитието на сектора на Информационните и комуникационни технологии.

Територията на МИГ разполага със 100% сигнал на лицензираните национални телевизии, с радиопредавателни станции, телевизионни ретранслатори и други, които покриват цялата територия на Местната инициативна група с електромагнитни полета. През територията на МИГ също така преминава оптичния кабел Дупница - Кюстендил.

МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ разполага с пощенски станции и получава обслужване от „Български пощи“.

- **Демография**

- Брой и динамика на населението**

На територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ броя и динамиката на населението има изключително неблагоприятни стойности, което важи за абсолютно всяка една от общините, съставлящи Местната инициативна група, тъй като в почти всички населени места от територията на МИГ население е постоянно намаляващи и то с не малки стойности, като за целия период на извършеното проучване има общо 6 напълно обезлюдени населени места от три общини - Кюстендил, Бобошево и Невестино.

В останалите населени места от всички 6 общини в почти 100% от населените места броя на населението се запазва постоянно намаляващ, т.е. тенденцията е към обезлюдяване, като в много малко от общия брой населени места, съставлящи МИГ, броят на населението се покачва, а там, където стойностите се покачват, то не е с много души.

Спрямо тези констатации може да се каже, че на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) през периода 2020-2022 г. се е формирала тенденция към бавно, но сигурно обезлюдяване на територията, което може да се опише най-общо като демографска криза, която действа с пълна сила над териториите и на 6-те общини от състава на МИГ. Към момента може да се каже, че общините Рила и Трекляно се намират в най-критично състояние и ситуация от към брой и динамика на населението, но по никакъв начин не бива да се игнорира и ситуацията на останалите общини и населените им места.

Следователно, Местната инициативна група, както и общините самостоятелно и заедно, следва да предприемат сериозни и незабавни мерки за подобряване на условията на живот, за популяризиране на територията, чрез което да се привлече младо и икономически активно население и по-сериозно да се развият ключовите сектори на територията, като по този начин ще се подобрят не само неблагоприятните отрицателни демографски процеси на територията на МИГ, но ще се подобрят и социалните и икономическите процеси във всяка от общините и във всички населени места.

- Раждаемост, смъртност и естествен прираст**

Раждаемостта на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е като цяло изключително неблагоприятна, като в преобладаващата част от всички населени места в състава на МИГ няма по нито едно живородено дете през целия анализиран период, като ситуацията с раждаемостта е най-критична в две от общините съставлящи МИГ - общините Невестино и Трекляно, където най-ниския коефициент на раждаемост е между 2,2% и 2,6%, но като цяло коефициента на раждаемост за останалите 4 общини не се качва над 7,5%. Тоест ниските стойности за броя на живородените на територията на МИГ, обуславят и критично ниски стойности за коефициентите на раждаемост в общините съставлящи МИГ.

По отношение на смъртността на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), то броят на починалите във всички общини съставлящи МИГ надвишава многократно броя на живородените, като това от своя страна обуславя изключително сериозни и високи стойности на коефициента на смъртност. Както ниската раждаемост формира критично ниски стойности на коефициента на раждаемост, така и високата смъртност формира критично високи стойности на коефициента на смъртност, като най-високите коефициенти са регистрирани в същите две общини, както и най-ниските коефициент за раждаемост - общините Невестино и Трекляно, като в община Невестино коефициента на смъртност достига стойност от малко над 60%, а в община Трекляно, стойността е малко над 54%. За всички останали общините, съставлящи МИГ, коефициента на смъртност се движи в границите 27% - 42%.

Тоест стойностите за раждаемостта и смъртността, респективно формирането на стойностите за коефициентите на раждаемост и смъртност показват, че ситуацията е изключително неблагоприятна, следователно формирането на сериозно засягаща територията на МИГ демографска криза продължава да се потвърждава през целия период.

По отношение на естествения прираст, на база стойностите за броя на живородените и броя на починалите в общините съставлящи МИГ става ясно, че се формира запазваща се неблагоприятна тенденция към постоянен отрицателен естествен прираст и за 6-те общини, което е изключително неблагоприятно.

На база тези данни Местната инициативна група като цяло и всички общини съставлящи МИГ самостоятелно, следва да предприемат незабавни, спешни и сериозни мерки по отношение на подобряването на демографските процеси, чрез привличане на младо население на територията, стимулиране и повишаване на раждаемостта, за което следва да се подобрят сериозно условията на живот на територията и да се предприемат дейности по нейното популяризиране, което е част от всички мерки и процеси които следва да се предприемат, за да се подобрят стойностите на раждаемостта и смъртността.

Механичен прираст

Механичният прираст на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) може да се определи на места като доста неравномерен, а на други със сравнително ясно изразена тенденция.

Особено неравномерен е механичният прираст в населените места от община Кюстендил и в община Кочериново, където през 2020 г. и 2022 г. се регистрира положителен механичен прираст, който през 2022 г. е с много по-ниски стойности от този през 2020 г., а през 2021 г. се регистрират отрицателни стойности и то сравнително високи. Следователно, тенденцията в тези две общини може да се приеме по-скоро за отрицателна, отколкото положителна, тъй като на база постоянно запазващият се отрицателен естествен прираст, тези неравномерни стойности на механичния прираст не обуславят подобрене, а по-скоро продължаващо влошаване, но с по-бавни темпове.

В общините Бобошево, Невестино, Рила и Трекляно механичният прираст също може да се приеме за неравномерен, но като цяло тук се формират по-ясно изразени тенденции, като в общините Невестино и Трекляно механичният прираст може да се приеме по-скоро за положителен, то на база стойностите за естествения прираст и на двете общини може да се каже, че този брой на заселилото се население в двете общини е недостатъчно да подобри или намали действието на отрицателните и неблагоприятни демографски процеси.

За общините Бобошево и Рила механичният прираст е с по-скоро запазващи се отрицателни стойности, т.е. по-голямо изселване на населението отколкото заселването, което показва, че демографската криза започва да засяга все по-голям брой демографски показатели, следователно показва, че демографската криза засегнала сериозно и двете общини образно казано „затяга примката си“ все повече и повече.

На база всичко описано до тук следва МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) да предприеме сериозни, незабавни и много наложителни мерки основно за популяризиране на територията и подобряване условията на живот с цел привличане на по-голям брой население да се заселва на територията на МИГ, с фокус към младото население, чрез което да се повлияе косвено и върху раждаемостта, респективно и естествения прираст в общините, съставлящи МИГ.

Полова, възрастова структура и трудоспособност

Половата структура и съотношение на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) показва благоприятни стойности за почти всички общини съставлящи МИГ, като неблагоприятни стойности както на половата структура като цяло и по възраст, но и половото съотношение са регистрирани за общините Невестино и Трекляно. Това е така, тъй като превес има населението от мъжки пол над населението от женски пол през целия анализиран период, което важи особено за населението в община Трекляно, а в община Невестино половата структура по възраст може да се приеме за относително благоприятна, тъй като в старческа възраст превес все пак вземат жените.

За да има благоприятна полова структура и полово съотношение трябва жените да взимат превес над мъжете, а по отношение на реално благоприятната полова структура трябва мъжете да взимат превес над жените в млада възраст, а в старческа възраст да вземат превес жените. Следователно в останалите 4 общини - Кюстендил, Кочериново, Бобошево и Рила половата структура като цяло и по възраст и половото съотношение има благоприятни стойности през целия анализиран период, тъй като превес в старческа възраст взема населението от женски пол, а в млада възраст превес има населението от мъжки пол.

Възрастовата структура на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) може да се приеме за изключително неблагоприятна и влошена през целия анализиран период, тъй като населението на възраст 65-80+ години за всички общини е с много по-високи стойности от населението на възраст 0-14 години, което пък от своя страна е изключително ниско, а това е повлияно от отрицателните стойности на естествения прираст, респективно ниската

раждаемост. Следователно населението на територията на Местната инициативна група може да се приеме за застаряващо, което продължава да затвърждава вече констатираната демографска криза на територията на всяка една от общините, съставлящи МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил).

По отношение на трудоспособността на населението може да се каже, че в 5 от 6 общините съставлящи МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е силно влошена и неблагоприятна. Трудоспособността на населението единствено в община Кочериново все още не е така сериозно влошена, тъй като трудоспособното население все още взема сериозен превес над това в над трудоспособна възраст, но все пак и тук се регистрира сериозен спад в броя на трудоспособното население и превръщането му в над трудоспособно.

За всички останали общини - Кюстендил, Бобошево, Невestino, Рила и Трекляно, трудоспособността на населението може да се приеме за силно влошена и неблагоприятна, тъй като населението в над трудоспособна възраст взема сериозен превес, като в някои от общините то дори надминава населението в трудоспособна възраст, а населението в под трудоспособна възраст е с най-ниски стойности за абсолютни всички общини, т.е. населението в над трудоспособна възраст е почти два пъти по-високо от това в под трудоспособна възраст.

Всички тези факти доказват сериозната демографска криза налегнала територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), като следва както Местната инициативна група, така и всяка община самостоятелно за себе си трябва да предприеме необходимите незабавни и сериозни мерки за подобряване на условията на живот, популяризиране на територията, отваряне на нови работни места и привличане особено на младо население на територията с цел тази демографска криза да започне да намалява влиянието си, а ако е възможно и да бъде прекратена.

Образователен ценз

Образователният ценз на населението на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) най-общо може да се приеме за среден, тъй като най-голям брой население има със завършено средно образование. Въпреки това ситуацията на територията на всички общини съставлящи МИГ е изключително неблагоприятна, тъй като броя на населението намалява във всички образователни степени за цялата територия на МИГ, което най-вероятно е повлияно най-вече от критичния спад в общия брой на населението за цялата територия.

Този критичен спад в броя на населението най-вероятно е повлиян силно и от желанието на младото население да мигрира с цел образование и професионална реализация, т.е. напуска пределите на територията на общината за да отиде да учи и работи в по-голямо населено място.

Следователно, МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) трябва да предприеме сериозни мерки за привличане на населението обратно на територията на общината, особено младото и това с по-

висок образователен ценз с цел подобряване на икономическите процеси на територията и с цел подобряване на сериозно влошените демографски процеси на територията.

Етническа структура

Етническата структура на населението на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) може да се определи като еднородна, тъй като около 98-99% от населението се самоопределят към българската етническа група, ромската етническа група е представена от по-малко от 200 души за цялата територия на МИГ, а населението от турската етническа група за цялата територия на МИГ е под 50 души.

Заетост, безработица и икономическа активност

Безработицата на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) като цяло през целия анализиран период намалява, което от една страна би могло да се приеме за благоприятна тенденция, но все пак е добре да се гледа с подозрение на тези стойности, тъй като това от една страна може да е повлияно от повишаване на заетостта, поради което намалява безработицата, което ще формира благоприятна тенденция за всички общини, но от друга страна може да е повлияно от сериозната демографска криза на територията на МИГ, т.е. спадът в общия брой на населението за всички общини съставлящи МИГ, което от своя страна ще формира изключително неблагоприятна тенденция.

По отношение на равнището на безработицата, може да се каже, че то е сравнително високо, като с най-високи стойности е равнището на безработицата в община Трекляно - 13,9%, а най-ниско е равнището на безработицата в община Кочериново - 6,3%, като тези стойности от една страна са повлияни от спадовете в общия брой на безработните на териториите на общините, но от друга страна са повлияни и от броя на безработните на база ниския и спадащ общ брой на населението на територията на МИГ.

По отношение на безработицата по възраст, тя спада за всички възрастови групи през целия анализиран период в общините съставлящи МИГ, но тенденцията е към сериозно застаряване и към запазване на по-високия брой безработни във възрастовата група над 55 години основно. Броят на безработните пък по образование като цяло намалява през целия период за всички общини, съставлящи МИГ, но за съжаление се запазва тенденцията към най-голям брой безработни със средно и средно специално образование, като единствено за община Трекляно броят на безработните с начално образование е най-висок през целия анализиран период.

Заетостта на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) като цяло е с много неравномерни стойности за всяка отделна община, като най-общо за цялата територия на МИГ броят на безработните започнали работа намалява през целия период, като по отношение на безработните започнали работа на първичния пазар на труда, по мерки по смисъла на Закона за насърчване на заетостта и по програми финансирани от Държавния бюджет и Европейския социален фонд, то за всички тях, за всяка община и всяка една година от анализирания период

стойностите са много разнообразни и не може да се формира ясна тенденция, освен тенденцията към общ спад в заетостта на територията на всяка една от общините.

Като цяло тази тенденция от една страна може да се приеме за благоприятна, тъй като общия брой на безработните намалява, следователно и броя на безработните започнали работа намалява, т.е. повишава се заетостта, но от друга страна може да се приеме, че този спад е свързан с демографската криза, т.е. спада в общия брой на населението на територията на МИГ, следователно трябва да се гледа на тези стойности с известно подозрение за всяка една от общините съставлящи МИГ.

По отношение на заявените свободни работни места в бюрата по труда, най-общо може да се каже, че се формира тенденция в спад на броя на заявените свободни работни места за общините Кочериново и Бобошево, а за общините Невестино, Рила и Трекляно броя на заявените свободни работни места се покачва, като за всички общини тези тенденции към спад или покачване на броя на заявените свободни работни места може да се приеме за противоречив.

По отношение на икономическата активност на населението на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) най-общо икономически неактивното население за всяка една от общините съставлящи МИГ е в пъти по-високо от икономически активното население, т.е. показва се ясна тенденция към застаряване и намаляване на икономическата активност, което е изключително неблагоприятна тенденция. Икономическата активност на населението по пол може да се определи като благоприятна за всички общини съставлящи МИГ, тъй като се запазва благоприятна съгласно демографските изисквания за полова структура на населението, което е единствената благоприятна тенденция в случая.

Икономическата активност на населението на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ по образование е доста неравномерна по отделно за всяка една от общините, но най-общо може да се определи като среден към основен, тъй като по-голямата част от населението, както икономически активното, така и икономически неактивното има най-вече средно и основно образование, като тази тенденция се запазва през целия анализиран десетгодишен период. Допълнително може да се каже, че ситуацията на територията на община Трекляно по отношение на икономическата активност е най-критична и за нея следва да се приемат необходимите мерки с приоритет.

- **Икономическа характеристика и икономически дейности**

Икономическо развитие

Структурата на икономиката на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) се определя като аграрно-промишлена, а икономическото развитие в пет от общо шест общини съставлящи Местната инициативна група през целия анализиран период процъфтява сериозно, като всички икономически показатели, общ брой на предприятията и брой на предприятията по брой заети в тях се покачва сериозно, с изключение на община Трекляно, където броя на предприятията е много нисък, стойностите на основните икономически показатели са много разнородни и като

цяло не са особено благоприятни и съществуват само и единствено микропредприятия до 9 заети, тъй като броя на заетите и наетите е изключително нисък, т.е. община Трекляно все още не е преодолела икономическата криза, която съществува в цялата страна.

От друга страна останалите пет общини - Кюстендил, Кочериново, Бобошево, Невестино и Рила, са преодолели и продължават да преодоляват икономическата криза, тъй като икономическите стойности са изключително благоприятни и сигурно се покачват с всяка следваща година.

Основния тип предприятия по брой заети на цялата територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, са микропредприятията до 9 заети, но има съществуващи и малки от 10 до 49 заети и средни предприятия от 50 до 249 заети, като средните предприятия са най-малък брой.

По отношение на средногодишната брутна работна заплата на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, най-голямо покачване в тази стойност се регистрира в община Невестино - през 2022 г. 15 752 хил. лв., а най-ниска остава в община Кочериново, където през 2022 г. тя е 11 049 хил. лв. Във всички останали общини съставляващи МИГ, средногодишната брутна работна заплата за 2022 г. се движи в порядъка на 11 638 хил. лв. до 13 388 хил. лв.

Въпреки всички тези вече споменати и изведени благоприятни тенденции по отношение на икономическото развитие на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), тя все пак трябва да предприема необходимите мерки за поддържане на тези благоприятни стойности и за покачването и продължаването на подема в икономиката. Това ще спомогне за подобряването освен на икономиката и на демографските и социалните процеси.

Промисленост

На територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) съществува сравнително голям брой фирми занимаващи се с промишленост, като основна е преработващата промишленост, а добивна промишленост на територията вече няма. Също така много голям брой от фирмите съществуващи на територията на МИГ функционират в сферата на търговията.

Силно развита се явява дървопроизводството и дървопреработването, като преработвателния сектор като цяло заема водещо място промишлеността. Съществува развитие и на хранително-вкусова, електроенергия, шивашка промишленост и други.

Цялостно погледнато промишленото развитие на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е сравнително добро и доходоносно.

Селско стопанство

Селското стопанство на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е

структуроопределящ отрасъл с вековни традиции в обработването на земите и отглеждането на земеделски култури и селскостопански животни.

В по-голямата част от общините съставлящи Местната инициативна група, броя на земеделските стопани е постоянно намаляващ през целия анализиран период, като това са общините Кюстендил, Бобошево и Невестино, броя на регистрираните земеделски стопани бележи леки покачвания в общините Кочериново и Рила, а на територията на община Трекляно броят им се запазва, а като цяло най-голям е броя на регистрираните земеделски стопани в общините Кюстендил и Кочериново.

От регистрираните земеделски стопани преобладаващи са тези, отглеждащи земеделски култури, а животновъдите са доста малък брой и продължават да намаляват през целия анализиран период.

Тъй като природно-географските и климатичните условия на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, са изключително благоприятни за развитието на селското стопанство и е водещ сектор на цялата територия на МИГ, следователно МИГ трябва да предприеме мерки по подобряване развитието на селското стопанство, стимулиране на земеделските стопани да отглеждат повече селскостопански животни и трябва да се предприемат мерки и действия за внедряване на иновации в селскостопанския сектор, тъй като за съжаление все още не се прилагат възможностите за биологично земеделие и други иновативни технологии и техники на територията, въпреки че съществуват такива.

Горско стопанство

Горския фонд на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) се стопанисва основно от 5 броя Държавни Горски стопанства: ТП ДГС „Кюстендил“ за общините Кюстендил и Трекляно, ТП ДГС „Рилски манастир“ за общините Кочериново и Рила, ТП ДГС „Осогово“ за община Кюстендил с ТП ДГС „Кюстендил“, ТП ДГС „Дупница“ за община Бобошево и ТП ДГС „Невестино“ за община Невестино. Следователно горите и горския фонд на територията на МИГ се стопанисва много добре и горския фонд заема изключително голям дял от цялата територия на Местната инициативна група.

Преобладаващата част от горите в различните общини са различни, като има както естествени чисти насаждения от иглолистни и широколистни, смесени широколистно-иглолистни насаждения, така и от естествени издънкови широколистни гори и изкуствено създадени иглолистни гори.

Туризм

Туризмът е изключително важен за социално-икономическото подобряване на условията на живот на населението на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), а туризмът сам по себе си следва да се разглежда като визитната картичка на територията, тъй като всички общини съставлящи Местната инициативна група разполагат с изключително голям набор от туристически ресурси - както природни, така и антропогенни.

Територията на МИГ разполага с условия за различни видове туризъм - културен, селски, културно-исторически, зимен, религиозен, пешеходен, вело- и мототуризм, риболов, лов, екотуризм, СПА туризм, балнеология и други, част от които са сравнително добре развити в общините съставлящи МИГ, други от които притежават огромен потенциал, но все още са недостатъчно развити или изобщо не са разработени и развити.

За съжаление на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ се чувства недостиг на материално-техническа база с леглови фондове, липсват достатъчно хотели, къщи и стаи за гости, както и качествени заведения за обществено хранене, следователно трябва да се предприемат мерки в тази посока.

Към момента с най-добре развит туризъм е община Рила, тъй като там се намира световноизвестният духовен, исторически и културен паметник - Рилския манастир, който е определящ за развитието на туризма на територията. Към момента на територията на МИГ съществува един единствен Туристически информационен център на територията на община Невestino и един обучителен и информационен център в Природен парк „Рилски манастир“.

Местна инициативна група „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ трябва да започне да извършва действия свързани с популяризирането на съществуващите си туристически продукти, развитие на съществуващи туристически възможности и също тяхното популяризиране и създаване на Туристически информационни центрове, уебсайтове, приложения и други, като това сериозно ще спомогне за подобряване на икономическите условия на територията на МИГ, но ще подобри и социалните и демографските процеси във всяка една от общините съставлящи МИГ.

Социална характеристика

Образователната система на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) може да се приеме за много неблагоприятна, тъй като на териториите на всички общини, съставлящи МИГ съществуват общо 6 детски градини и 6 училища.

В детските градини на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ като цяло броя на децата силно варира, като в някои от тях се покачва леко, в някои от тях спада леко, а в други се запазва през учебната 2021/2022 г. Същата тенденция важи и за учениците в училищата, но там броя или леко се покачва или леко спада, няма регистрирано запазване в броя им за учебната 2021/2022 г.

В почти всички детски градини и училища от територията на общините съставлящи Местната инициативна група броя на педагогическия и непедагогическия персонал се запазва, а в някои от тях - леко се покачва.

По отношение на броя на децата със Специални образователни потребности, регистрирани са общо 6 деца със СОП в две детски градини - 3 в ДГ „Д-р Теодора Миладинова“ и 3 в ДГ „Ален Мак“ и общо 26 ученика със СОП в 4 училища - 9 в СУ „Христо Ботев“, 4 в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, 5 в ОУ „Христо Ботев“ и 8 в ОУ „Ав. Попстоянов“.

Най-общо може да се каже, че образователната структура на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е особено неблагоприятна, тъй като съществува едно единствено средно училище, всички останали са основни и начални, броя на учениците и децата в детските градини не е особено голям, като в община Трекляно изобщо липсва детска градина и всичко това е породено от сериозната демографска криза на територията на МИГ и следва да се предприемат сериозни мерки за подобряване образователната структура, образователната система и демографията.

Здравеопазване

Здравеопазването на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) е изключително влошено, тъй като съществуват основно индивидуални практики за първична медицинска и дентална помощ, няколко амбулатории, три еднолични търговци, няколко аптеки и няколко ОПЛ.

Съществуващите Еднолични търговци осъществяващи дейност в сферата на здравеопазването се намират в селата Ябълково, Коняво и Жиленци - община Кюстендил и са регистрирани две амбулатория за индивидуална практика за първична медицинска помощ (АИППМП) в селата Гърляно и Слокощица, отново в община Кюстендил.

На териториите на останалите общини съставлящи МИГ съществуват по няколко ОПЛ, няколко дентални специалисти, трима специалисти по здравни грижи, два филиала на ЦСМП - единия в община Невestino, другия в община Рила и три функциониращи аптеки - една в град Рила, една в град Бобошево и една в град Кочериново - общинските центрове на едноименните общини. В останалите 3 общини съставлящи МИГ не съществува нито една функционираща аптека, което е изключително неблагоприятно и по никакъв начин не би могло да осигури нужните лекарства и консумативи за населението. Сградните фондове на амбулаториите, индивидуалните практики и кабинетите са остарели и в не добро състояние, а медицинската апаратура е остаряла и се нуждае от спешна подмяна.

Ситуацията със здравеопазването на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) също е повлияна от демографската криза на територията, тъй като липсва младо население, липсват квалифицирани и обучени кадри и липсва млад персонал. Също така инфраструктурата се намира в много лошо експлоатационно състояние, което допълнително затруднява ситуацията.

Социални дейности и услуги

На територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) социалната политика е насочена към опазване на комплексна подкрепа на населението, чрез осигуряване на мерки за максимална самостоятелност, пълна реализация и грижа за хората и децата в неравностойно положение, общностите в риск, етническите малцинства и уязвимите групи, а социалните услуги се предоставят като делегирани от държавата дейности, финансирани от общинския бюджет и по

оперативни програми, държавно-делегирана дейност, финансирана от републиканския бюджет.

Съществуващите и функциониращи социални дейности и услуги на територията на МИГ са: Център за обществена подкрепа (ЦОП), Дневен център за деца с увреждания, Център за социална рехабилитация и интеграция на деца, Център за социална рехабилитация и интеграция за пълнолетни лица, Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания, Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост, Дом за пълнолетни лица с физически увреждания, Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост, Домашен социален патронаж, Общинска социална трапезария, Приготвяне и доставяне на храна до социални услуги на територията, Дневен център за пълнолетни лица с увреждания, Център за временно настаняване, Социална услуга „асистентска подкрепа“, проект „Топъл обяд в условия на пандемия“ и 5 здравни медиатори, Социален дом за възрастни хора, проект „Личен асистент“, Осигуряване на топъл обяд в община Кочериново, Топъл обяд в условия на пандемия в община Кочериново, Патронажна грижа в общините Рила и Кочериново, Център за услуги в домашна среда, Дневен център за стари хора, Център за обществена подкрепа, дейности „Социален асистент“ и „Домашен помощник“, Приемна грижа, Център „Услуги в дома за рискови обществени групи“, Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с деменция, Механизъм лична помощ, Обществена трапезария за социално слаби лица, проект „Подкрепа за достоен живот“, четири клуба на пенсионера, Дом за възрастни хора с психични разстройства, Дневен център за стари хора (ДЦСХ), Общинско социално предприятие „Подкрепа на хора от уязвими групи“, Два клуба за хора с трайни увреждания, Център за услуги в домашна среда (ЦУДС), Предоставяне по домовете на социални услуги, отдел „Социална закрила“.

- **История, култура, културно-историческо и природно наследство**

История

Територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) се характеризира с богата история и историческо развитие, с доказателства за съществуващи цивилизации още от преди новата ера, което от своя страна е предпоставка за богато културно и културно-историческо развитие на територията. Много от населените места от територията на МИГ са съществували още по времето на неолита, медната и желязната епоха и около тях са открити стари селища - проучвани и доказвани.

Културно-историческо наследство

Територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) разполага с разнообразно и богато културно-историческо наследство, обхващащо културни артефакти от Античността, Средновековието, Възраждането и от по-съвременната българска история.

Голяма част от културно-историческите ценности са представени от стари църкви, манастири, храмове, параклиси, оброчища, черковища, праисторически селища,

средновековни крепости, както и музеи и къщи-музеи - някои от които много известни, други не толкова, но заслужаващи същото внимание.

Поради наличието на такова голямо разнообразие от културно-исторически ценности и паметници, територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ разполага със сериозен потенциал за развитието на религиозен, религиозно-поклоннически и културно-исторически туризъм, на който следва да се обърне сериозно и голямо внимание.

Природно наследство

Територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил), се характеризира с множество невероятни природни дадености, наследство и забележителности, което е породено най-вече от благоприятното си географско разположение, климат, релеф и други.

На територията на общините от Местната инициативна група съществуват множество водопади, пещери, реки, езера, вековни гори и вековни групи дървета, невероятни скални образувания и формации, невероятно красива природа и много други. Също така е заобиколена от много голям брой планини, които от своя страна благоприятстват и обуславят развитието на пешеходен, планински и еко-туризъм, тъй като съществуват множество маршрути и екопътеки с невероятни панорамни гледки.

На територията на МИГ се намира и невероятния скален феномен „Стобски пирамиди“ в село Стоб, община Кочериново.

Култура и културно наследство

На територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) съществуват и функционират 64 броя народни читалища, които са съхранили своята роля на културни и образователни центрове и осъществяват библиотечна дейност и различни форми на любителското творчество - художествената самодейност, като във всички населени места от общините съставлящи МИГ това са единствените центрове на културни прояви и културен живот.

По отношение на културното наследство, то на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ (без строителните граници на град Кюстендил) съществуват множество международни събори, фестивали и празници, от които освен международни се честват и национални, регионални и местни такива.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

Терминът „заинтересовани страни“ описва организации, структури или личности, които имат интерес от планирането, управлението и изпълнението на Стратегията за ВОМР, което е и предпоставка за тяхното успешно включване в процеса и за ползотворно партньорство.

Въз основа на информацията от извършените проучвания, анализи, информационни срещи, обучения и обществени обсъждания на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил –

Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, се обособяват следните заинтересовани страни от изпълнението на Стратегия за Водено от общностите местно развитие за програмен период 2023-2027 г.:

В изречения по-долу списък, са представени основните групи заинтересовани към Стратегията за ВОМР на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ страни, а те са:

□ **Общините Невестино, Кюстендил, Трекляно, Бобошево, Кочериново, Рила (Публичен сектор)** - относно дейности свързани с подобряването на условията на живот, осигуряване на социална подкрепа и дейности за подкрепа на туризма и за поддържане, възстановяване и подобряване на културното наследство на населените места. Към тази заинтересована група спадат всички жители на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“.

□ **Представители на икономическия сектор (Стопански сектор)** - предприятия и производства от особено значение за развитието на територията - земеделските производители и фирмите, извършващи неселскостопански икономически дейности, които притежават най-голям потенциал за развитие. Това са фирмите, които са ангажирани в икономическото развитие на територията.

□ **Неправителствени организации и читалища (Нестопански сектор)** - за дейности свързани с опазването на културното и историческото наследство на територията и развиващи самодейността, чрез материални и нематериални инвестиции, представящи историята, обичаите и традициите и културата. Тук спада и МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, относно дейности свързани с укрепване на административния капацитет, изпълнение на СВОМР, информирание, провеждане на консултации и обучения на различни целеви групи от територията на МИГ, проучвания на потенциала на територията и нагласите на местното население, организиране и участие в различни мероприятия за обмен на опит, сътрудничество и представяне на информация на регионално, национално и европейско ниво. Към тази група спадат и представители на уязвимите групи, социалните групи в риск и малцинствата за дейности, свързани с подобряване на условията за живот и социалните услуги. Също така, в тази група се включват и активни представители на местната общност.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

На територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ малцинствените групи са представени основно от население самоопределящо се към ромската етническа група и население самоопределящо се към турската етническа група, макар че населението от турски етнос е изключително малко като брой.

Потребностите на малцинствените групи се състоят основно в тяхната социализация и пълноценно включване в социално – икономическия живот на територията на МИГ. Това се състои в подкрепа чрез обучение, квалификация, информираност, социални помощи, медиаторство и др.

МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ ще предприема следните мерки за съответните малцинствени групи:

- Подпомагане на социалната интеграция на малцинствените групи и предразполагане на обществото към проявяване на толерантност, съпричастност и социалност към малцинствените групи;
- Подобряване качеството им на живот и възможностите им за трудова заетост и професионална квалификация;
- Подобряване на адаптацията на децата и учениците от малцинствените групи в детските градини и училищата.

По отношение на уязвимите групи, то на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ има население, спадащо към групите хора в затруднено положение, възрастни хора, самотни хора, хора с увреждания, деца със СОП, хора в риск от бедност и други.

Всяка от тези групи хора има специфични нужди, които следва да бъдат подпомогнати, за да могат те да бъдат напълно интегрирани в обществото. Основните нужди са свързани с материална подкрепа за социално слабите слоеве на обществото (вкл. за децата без родители, самотните майки, възрастните хора с малки пенсии и хората в риск от бедност), подкрепа за придобиване на образование, умения и квалификация (за деца без родители, за хора с ниско или отсъстващо образование, за трайно безработни хора и хора извън пазара на труда), достъпна градска среда и специализирана медицинска помощ (за хора с увреждания, хора със специални потребности, хронично болни, тежко болни самотни хора, трудно подвижни хора и др.), както и различни социални услуги за широк кръг от хора, които да им помогнат да се социализират, да получат закрила, временно настаняване, храна и др. услуги и продукти от първа необходимост.

Поради тази причина, ще бъдат предприети следните мерки, за съответните уязвими групи:

- Подпомагане на социалната интеграция на населението от уязвимите групи;
- Подобряване условията на живот и подобряване на съществуващи и създаване на нови, подходящи за уязвимите групи места за отдих и рекреация;
- Предразполагане на обществото към толерантност, съпричастност и социалност към хората в неравностойно положение;

Подобряване на възможностите на уязвимите групи за трудова заетост и професионална квалификация, както и на образователната структура за деца и ученици от уязвимите групи.

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

Силни страни	Слаби страни
❖ Територията на МИГ разполага с благоприятно географско положение, има сравнително добри и много добри	❖ Територията на МИГ не е особено богата на полезни изкопаеми, следователно има

транспортно-комуникационни връзки и се намира в близост до 4 областни центъра и до три държавни граници.

- ❖ През територията на МИГ преминават два общоевропейски транспортни коридора и една международна железопътна линия.
- ❖ Релефът на територията е много разнообразен и смесен, а в обхвата на територията попадат над 20 планини.
- ❖ Ландшафтът е северен субсредиземноморски с много разни котловинни дъна, пъстър и разнообразен геоложки и литоложки строеж.
- ❖ Климатът на територията е преходно-континентален, умерено-континентален със средиземноморско влияние и планински, което е предпоставка за доброто развитие на селско и горско стопанство и туризма.
- ❖ Територията на МИГ е част от БД „Западнобеломорски район“, а през територията преминава най-голямата река в областта - река Струма, от която произтичат почти всички останали реки на територията, а на територията има и множество язовири и езера, както и изворни и минерални води - добра обезпеченост с водни ресурси.
- ❖ На територията на МИГ поради голямото разнообразие на релефни форми и основни скали, има и голямо разнообразие на почвени типове, което

слабо и почти никакво развитие на добивна промишленост.

- ❖ Регистрирани са известни превишения на нормите за КАВ за замърсителят ФПЧ₁₀, което се обуславя от котловинните теренни форми.
- ❖ Генерират се неорганизиран емисии от битова и стопанска дейност, което е предпоставка за сериозни замърсявания на околната среда.
- ❖ Предпоставка за замърсяване на повърхностните водни тела с инфилтрат от дифузни източници и зауствания.
- ❖ Някои подземни водни тела се намират в риск за количественото състояние, а едно за химическото състояние.
- ❖ На територията на МИГ съществуват 14 регистрирани свлачища - 5 потенциални, 5 стабилизирани и 4 активни.
- ❖ Системата за организирани сметосъбиране и сметоизвозване не обхваща цели 29 населени места от територията на МИГ. Липсва въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в половината от общините съставлящи МИГ. Липсва система за разделно събиране на биоразградими и биоотпадъци.
- ❖ Основната част от водопроводните тръби, водохващанията и съществуващата оскъдна канализационна мрежа/система се намират в много лошо експлоатационно състояние със спешна

също обуславя добри възможности за развитие на селско и горско стопанство.

- ❖ Територията на МИГ разполага с много голямо растително и животинско разнообразие, голям брой защитени територии и защитени зони и множество защитени, застрашени, редки и ендемични флористични и фаунистични представители.
 - ❖ Територията на МИГ се характеризира с качествен и чист атмосферен въздух, слаби и краткотрайни замърсявания и малки количества емисии.
 - ❖ На територията съществуват множество повърхностни и подземни води, които се характеризират като чисти без сериозни замърсявания и влошени санитарно-хигиенни качества.
 - ❖ Почвите, земите и терените на територията на МИГ се характеризират като екологично чисти, поради липсата на предприятия и производствени обекти и съществуват 5 пункта за мониторинг от НСПМ. Не са установявани превишения за ПДК и МДК нормите за ТММ и нефтопродукти, няма замърсявания с УОЗ пестициди и ПРЗ.
 - ❖ Територията на МИГ разполага с добре организирана и функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване по утвърден график и общините съставлящи МИГ са членове на две РСУО.
- нужда от ремонт, реконструкция, подмяна и рехабилитация.
 - ❖ Липса на изградени ПСОВ - заустване в повърхностни и подземни водни тела.
 - ❖ Електроенергийната система и съоръжения в общините Невестино и Трекляно се намира в лошо експлоатационно състояние, не отговаря напълно на изискванията, съоръженията са остарели и се нуждаят от рехабилитация.
 - ❖ Изключително влошена демография на територията със сериозно застаряване и голям спад в общия брой на населението, отрицателни стойности на естествения прираст - ниска раждаемост и висока смъртност и на механичен прираст и не особено висок образователен ценз на населението.
 - ❖ Образователната инфраструктура и образователната система на територията е изключително влошена, тъй като е представена от само 6 детски градини и 6 училища, от които 1 средно, 1 начално и 4 основни със сравнително малък брой деца, повлиян от демографската криза на територията на МИГ.
 - ❖ Трудоспособността на населението на територията е силно влошена с вземане на превес на населението в над трудоспособна възраст пред това в трудоспособна възраст в някои от общините съставлящи МИГ. Населението в

Съществува система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

- ❖ На територията липсват идентифицирани източници на промишлен шум и вредни емисии, които да са над допустимите норми.
- ❖ Транспортната инфраструктура на територията на МИГ е много добре изградена, с висока гъстота на пътната мрежа, благоприятно транспортно разположение на МИГ, обслужване на територията от първокласни, второкласни, третокласни и четвъртокласни пътища от РПМ, наличие на пътища в международно значение, наличие на железопътен транспорт, разположение в близост до няколко ГКПП и наличие на обществен автобусен транспорт за 4 от 6 общини.
- ❖ 100% от населените места от територията на МИГ са водоснабдени, а водоснабдяването се извършва както от повърхностни, така и от подземни водоизточници.
- ❖ 100% от територията на МИГ е електрифицирана, а техническото състояние на електроенергийната система и съоръжения в общините Кюстендил, Кочериново, Бобошево и Рила е сравнително добро.
- ❖ Икономическото развитие на територията на МИГ е сравнително

под трудоспособна възраст е изключително малък брой поради изключително ниската раждаемост.

- ❖ Силно влошени стойности по отношение на заетостта и безработицата и силно влошена икономическа активност на населението - по-голям брой икономически неактивно от икономически активно население.
- ❖ Сравнително високи проценти за равнището на безработицата в общините съставлящи МИГ.
- ❖ Бавно но стабилно намаляване в броя на регистрираните земеделски стопани на територията на МИГ с изключително бърз спад в броя на животновъдите - подсектора започва да изчезва.
- ❖ Все още не се прилагат никакви възможности за биологично земеделие и други типове иновативни технологии и техники в селското стопанство на територията на МИГ, въпреки че съществуват благоприятни предпоставки.
- ❖ Липса на иновации в икономиката.
- ❖ Слабо и липсващо развитие и популяризиране на туризма и туристическите дадености в някои от общините съставлящи Местната инициативна група.
- ❖ Недостиг на материално техническа база с леглови фонд, липсват достатъчно хотели, къщи и стаи за горски, както и качествени заведения за обществено

<p>добро, забелязва се и подем през последните години.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Благоприятна полова структура на населението на територията на МИГ и еднородна етническа структура. ❖ Благоприятно развитие на горското стопанство с добри предпоставки за туристически дейности. ❖ Изключително големи възможности и дадености за развитие на всякакви форми на традиционен и алтернативен туризъм на територията на МИГ. ❖ На територията на МИГ съществуват и функционират множество социални дейности и услуги готови да обхванат всяка съществуваща уязвима група на територията. 	<p>хранене - възпрепятства развитието на туризма.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Изключително влошено здравеопазване на цялата територия на МИГ с липса на МБАЛ и частни клиники, липса на аптеки в по-голямата част от общините съставлящи МИГ, недостатъчно квалифицирани и обучени кадри, остаряла медицинска апаратура.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Добра възможност ще бъде въвеждането на система за домашно и/или фамилно компостиране с цел оползотворяване на биоразградимите и биоотпадъци по екологосъобразен начин. ❖ Пълното използване на минералните води, балнеологичните и СПА ресурсите и предпоставките на територията за допълнително развитие на туризма, в частност - балнеоложкия туризъм. ❖ Близостта до столицата, до други страни и до областни центрове следва да се използва за развитие на икономиката и подобряване на материалното състояние на хората и привличане на работници. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Котловинните теренни форми са предпоставка за слаби ветрове, голяма честота на тихо време, голям брой мъгливи дни и други, които са предпоставка за влошаване на самопречиствателната способност на приземния въздушен слой, което от своя страна е предпоставка за локални промени в климата и влошаване на човешкото здраве поради задържане на замърсители. ❖ Възможните замърсявания с инфилтрат и заустване на отпадни води в повърхностни водни тела могат да

- ❖ Популяризиране на територията на МИГ с всичките ѝ неизползвани и недостатъчно популярни туристически ресурси и възможности, с цел повишаване на икономическата и социалната активност на територията.
- ❖ Създаване на подходяща инфраструктура за уязвимите групи на територията на МИГ, особено в детските градини и училищата за децата и учениците със СОП, което ще подобри цялостно образователната инфраструктура на територията.
- ❖ Използването на благоприятните природни ресурси на територията в комбинация със сравнително чистата и запазена околна среда, сериозно ще спомогне за популяризирането на територията и ще даде възможност за заселване на население в общините от територията на МИГ.
- ❖ Осъществяването на проекти и въвеждането на иновации и ИКТ в селското стопанство с цел производство на екологично чиста продукция ще подобри сериозно условията на живот на територията и ще даде допълнителни възможности за икономическото развитие в сектора на територията на МИГ.
- ❖ доведат до влошаване на санитарно-хигиенните качества на питейните води.
- ❖ Съществуващите потенциални и активни свлачища на територията на МИГ могат да доведат до сериозни проблеми - за околната среда и местното население.
- ❖ Поради изключителното влошена водопроводна и канализационна мрежи/системи, на територията на МИГ се образуват големи аварии със значителни загуби на вода, надвишаващи
- ❖ Риск от бедност на населението поради ниски доходи вследствие на ниска производителност и липса на инвестиции в икономиката.
- ❖ Обезлюдяване на територията на МИГ.
- ❖ Силен натиск върху социалната система поради неблагоприятната възрастова структура на населението.

Представеният SWOT анализ отразява силните и слабите страни, както и възможностите и заплахите на територията, съгласно направените проучвания и изготвения анализ на територията, като са отразени и потребностите на местното население.

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: (не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Подходът ВОМР се прилага чрез изпълнението на интегрирани и многосекторни стратегии за ВОМР, основани на характеристиките на дадена територия и разработени въз основа на местните възможности и потребности, като се имат предвид всички относими и приложими политики. На територията на МИГ не се прилага стратегия за местно развитие в два последователни програмни периода – 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г. Настоящата стратегия е разработена изцяло на база местните потребности и потенциал, които са изведени от направените социално-икономически проучвания и допитвания със заинтересованите страни. Чрез стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. за територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ се цели подобряване благосъстоянието на местното население, конкурентоспособността и цялостното икономическо развитие на територията, развитието на туризма и културно-исторически обекти. Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ си поставя следната **ОБЩА ЦЕЛ**:

„ Създаване на възможности за дългосрочно устойчиво развитие на територията чрез подобряване на социално-икономическите условия и качеството на живот на населението на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, подкрепа на бизнеса, намаляване на безработицата и на културно-историческото наследство “.

Основната цел ще се постигне посредством финансова подкрепа от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд + (ЕСФ+). Реализацията на общата цел е предвидено да бъде осъществена чрез изпълнението на следните **ПРИОРИТЕТИ** за развитие на територията, в рамките на които са дефинирани конкретните мерки от Стратегията за ВОМР:

Приоритет I - „Подобряване на средата на живот, чрез инвестиции в основни социални услуги и инфраструктура, запазването на духовния и културния живот“

Първия приоритет е свързан с подкрепа за развитие на иновативни и специфични за територията социални услуги, насочени към насърчаване на социалното включване на лица от маргинализирани групи, обновяването на общинските инфраструктури / пътни, образователни, социални, културни и др./, което да окаже положително въздействие върху повишаване привлекателността на шестте общини за привличане на нови инициативи и инвестиции и върху подобряване качеството на живот на населението. Приоритетът предвижда и реализацията на дейности за укрепване и съхранение на местната идентичност чрез организиране на фестивали, сбирки, честване на празници, възстановка на обичаи, възобновяване на забравени традиции, изготвяне на сборници, каталози и др. дейности, свързани с опазване и популяризиране на културно-историческото наследство на територията на МИГ. Приоритетът включва реализацията на 2 специфични цели и 2 мерки с финансиране от СПРЗСР, като по приоритета се заявява допълващо финансиране съгласно чл. 9 на Постановление № 494 на МС от 30.12.2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021 - 2027 г. (ПМС№494 от 2024 г.) от Програма „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР) и Програма „Околна среда“ (ПОС) съгласно Указанията на съответните Управляващи органи на цитираните програми.

Специфична цел 1.1. „Подобряване на условията за живот в населените места на територията на МИГ“

Мярка 3 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктури на територията на МИГ“, чрез която се цели да се подобрят условията за работа и отдих на градската и селската среда. Подобряването на обществената туристическа инфраструктура ще помогне за създаването на предпоставки за оползотворяване на големия туристически потенциал на територията.

По специфичната цел се заявява допълващо финансиране от ПРЧР и ПОС съгласно чл. 9 на ПМС № 494 от 2024 г., което е включено като приложения към стратегията за ВОМР.

Специфична цел 1.2. „Запазване и развитие на духовното и културното наследство на територията на МИГ“

Мярка 4 „Запазване на местната идентичност, културното наследство и духовния живот на територията на МИГ“, чрез която ще се извършват дейности за възстановяване, запазване и предаване на бъдещите поколения духовния и културен живот на територията на МИГ.

Приоритет II „Устойчиво развитие на местната икономика и подобряване на благосъстоянието на населението“

Приоритетът е насочен към развитие на местната икономика – развитие на селското стопанство, земеделието, повишаване капацитета на микро-, малките и средни предприятия на територията на МИГ. Приоритетът включва реализацията на 2 специфични цели и 2 мерки с финансиране от СПРЗСР, като по приоритета се заявява допълващо финансиране съгласно чл. 9 на ПМС № 494 2024 г. от Програма „Иновации и конкурентоспособност“ (ПКИП) съгласно Указанията на Управляващия орган на програмата.

Специфична цел 2.1. „Подпомагане развитието на селското стопанство на територията на МИГ“

Мярка 1 „Инвестиции в земеделски стопанства на територията на МИГ“

Изпълнението на мярката ще допринесе за развитието на селското стопанство на територията на МИГ, което е един от структуроопределящите отрасли на икономиката, имащ и значителен социален ефект.

Специфична цел 2.2 „Подпомагане развитието на икономиката“

Мярка 2 „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ“;

Изпълнението на тези мерки ще предостави инвестиции в икономиката на територията на МИГ, свързани с неселскостопански дейности с цел подобряване икономическото развитие на територията.

По специфичната цел се заявява допълващо финансиране от ПКИП съгласно чл. 9 на ПМС № 494 от 2024 г., което е включено като приложение към стратегията за ВОМР.

Приоритет III „Успешно изпълнение на СВОМР и създаването на успешни модели на партньорство с МИГ от страната и чужбина в полза на местната общност“

Приоритетът е насочен към осигуряване на възможности за сътрудничество с други МИГ от страната и извън нея за реализиране на мероприятия и дейности в общ интерес и в частност на местната общност. Приоритетът включва реализацията на 2 специфични цели и 2 мерки, които се финансират от СПРЗСР.

Специфична цел 3.1. „Изпълняване на дейности, свързани със сътрудничество между Местни инициативни групи“

Мярка 5 „Дейности за сътрудничество между МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ и други Местни инициативни групи и тяхната подготовка“, като с изпълнението на дейностите по тази мярка, ще се постигне взаимно сътрудничество между МИГ „Невестино-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ и други местни инициативни групи от страната и чужбина, с цел обмяна на опит и добри практики, по-голяма представеност на местната идентичност и активиране на местното население за развитието на територията.

Специфична цел 3.2. „Укрепване на административния капацитет, управление, мониторинг, оценка и популяризиране на Стратегията за WOMP на МИГ“

Мярка 6 „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегията за WOMP и нейното популяризиране“. Мярката има за цел успешното подпомагане на МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ и екипа за прилагане на СВOMP, за успешното изпълнение на Стратегията за WOMP.

Чрез изпълнението на стратегията за WOMP за програмния период 2023 – 2027 г. местната инициативна група се стреми да постигне устойчиво развитие на територията на МИГ, което да доведе до подобряване на благосъстоянието на нейните жители.

Формулираните цели са ясни и реалистични за периода на изпълнение на стратегията и съответстват на потенциала и потребностите на територията.

Представените приоритети и цели имат йерархична зависимост, която е представена на графиката:

Приоритет I „Подобряване на средата на живот, чрез инвестиции в основни социални услуги и инфраструктура, запазването на духовния и културния живот“

Приоритет II „Устойчиво развитие на местната икономика и подобряване на благосъстоянието на населението“

Приоритет III „Успешно изпълнение на СВOMP и създаването на успешни модели на партньорство с МИГ от страната и чужбина в полза на местната общност“

Специфична цел 1.1. „Подобряване на условията за живот в населените места на територията на МИГ“

Специфична цел 2.1. „Подпомагане развитието на селското стопанство на територията на МИГ“

Специфична цел 3.1. „Изпълняване на дейности свързани със сътрудничество между Местни инициативни групи“

Специфична цел 1.2. „Запазване и развитие на духовното и културното наследство на територията на МИГ“

Специфична цел 2.2. „Подпомагане развитието на неземеделските сектори на икономиката на територията на МИГ“

Специфична цел 3.2. „Укрепване на административния капацитет, управление, мониторинг, оценка и популяризиране на Стратегията за WOMP на МИГ“

Предвидените мерки са в съответствие с потребностите на територията, определени в проучанията и анализите, като са съобразени със специфичните характеристики и потенциала на територията.

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

Предложените изходни индикатори са измерими, реалистични и са в съответствие с целите, мерките и заложените в стратегията резултати. Предложените индикатори за резултат са логически свързани с целите на стратегията. Предложените индикаторите за резултат отразяват очакваните резултати от изпълнението на стратегията.

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Индикатор	Единица	Количество	Източници на информация
Финансирани по СВОМР проектни предложения (за краен продукт)	Брой	16	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Сключени договори (за краен продукт)	Брой	16	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Подкрепени бенефициенти (за краен продукт)	Брой	16	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.

Нови работни места по подкрепените проекти (за резултат)	Брой	8	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП (за резултат)	%	30	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“ (за резултат)	Брой	1	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	16	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.

4.2.2. Индикатори по мерки:

Мярка 1. Инвестиции в земеделски стопанства на територията на МИГ			
Индикатор	Единица	Количество	Източници на информация
Финансирани по СВОМР проектни предложения (за краен продукт)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Сключени договори (за краен продукт)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Подкрепени по СВОМР бенефициенти (за краен продукт)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Проектни предложения, подадени от млади земеделски стопани на възраст до 40 г. включително и/или жени	Брой	2	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.

(за краен продукт)			
Нови работни места по подкрепените проекти (за резултат)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти, подадени от млади земеделски стопани на възраст до 40 г. включително и/или жени (за резултат)	Брой	2	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Мярка 2. Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ			
Индикатор	Единица	Количество	Източници на информация
Финансирани по СВОМР проектни предложения (за краен продукт)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.

Сключени договори (за краен продукт)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Подкрепени бенефициенти (за краен продукт)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Нови работни места по подкрепените проекти (за резултат)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	4	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти, по които са въведени иновации (за резултат)	Брой	2	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и

			оценки на СВОМР и др.
Мярка 3. Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктури на територията на МИГ			
Индикатор	Единица	Количество	Източници на информация
Финансирани по СВОМР проектни предложения (за краен продукт)	Брой	6	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Сключени договори (за краен продукт)	Брой	6	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Подкрепени бенефициенти (за краен продукт)	Брой	6	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Свързани европейски селски райони: Дял на населението от територията на МИГ (попадащо в селските райони), ползващо се	%	30	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и

от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП (за резултат)			оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	6	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти, включващи дейности за подобрена достъпност за хора с увреждания (за резултат)	Брой		Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“ (за резултат)	Брой	1	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Мярка 4. Запазване на местната идентичност, културното наследство и духовния живот на територията на МИГ			
Финансирани по СВОМР проектни предложения (за краен продукт)	Брой	2	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация

			от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Сключени договори (за краен продукт)	Брой	2	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Подкрепени бенефициенти (за краен продукт)	Брой	2	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	2	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти извън общинските центрове (за резултат)		2	Информация и доклади от МИГ, информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВОМР и др.
Население, което ползва резултатите	Брой хора	500	Информация и доклади от МИГ,

от изпълнените проекти (за резултат)			информация от ИСУН, информация от мониторинг и оценки на СВOMP и др.
--------------------------------------	--	--	--

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

При прилагането на стратегията за ВOMP за програмния период 2023 – 2027 - МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ ще се ръководи от европейското и национално законодателство по подхода ВOMP. В тази връзка МИГ ще прилага стриктно разпоредбите на чл. 33, пар. 3 на Регламент (ЕС) 2021/1060 и ще изпълнява задачите за МИГ, определени там както следва:

- а) изграждане на капацитета на местните действащи лица за разработване и изпълнение на операции;
- б) определяне на недискриминационни и прозрачни процедури и критерии за подбор, които не допускат конфликт на интереси и гарантират, че нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не контролира решенията за подбор;
- в) изготвяне и публикуване на покани за предложения;
- г) подбор на операциите, определяне на размера на подкрепата и представяне на предложенията на субекта, който отговаря за последната проверка на допустимостта преди одобряването им;
- д) проследяване на напредъка към постигането на целите на стратегията;
- е) оценка на изпълнението на стратегията.

МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ е неправителствена организация, в която членуват представители на трите основни сектора на територията – публичен, стопански и нестопански. Нито един от тези сектори не притежава повече от 49% от правата на глас в МИГ.

Изготвената Стратегия за Водено от общностите местно развитие на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, е съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности и резултати от дейностите, които са с насоченост към постигането на целите и приоритетите заложи в СВOMP на МИГ, за развитието на територията. Изпълнението на дейностите и постигането на резултатите, целите и приоритети, ще доведе и до постигането на заложената в Стратегията обща цел - „Превръщането на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ в привлекателно място за работа, отдих и живот“. Тази обща стратегическа цел на МИГ не е обвързана с постигането на определен статичен продукт или съвкупност от продукти, а е ориентирана към постигането на динамичен модел за развитие, което да е с продължаващ ефект и след изпълнението на Стратегията за ВOMP.

СВОМР на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, предвижда подкрепа за различни типове бенефициенти и изпълнението на различни видове проекти, по съответните заложи в т. 5 мерки, което предполага необходимост от планиране, подготовка и изпълнение на различни дейности, като информиране, провеждане на консултации и обучения, оценка на проекти, сключване на договори и други. Успешното изпълнение на Стратегията за ВОМР на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ ще се гарантират, чрез добре организирана координация при изпълнението на всички дейности и тясното взаимодействие между всички заинтересовани страни, включени в изпълнението на Стратегията – всички звена на МИГ кандидати за финансиране, бенефициенти, участници в различни дейности, организирани и проведени от МИГ и други представителите на населението на територията, както и от доброто сътрудничество.

За прилагането на СВОМР МИГ изготвя и активира процедури, по които организира и провежда приеми на проектни предложения. За целта преди всеки прием на проектни предложения, МИГ изготвя и публикува на своята интернет страница обява, съдържаща информация относно предстоящия прием. След получаването на проектните предложения по съответния прием, МИГ отговаря за извършването на тяхната оценка. Това се извършва от комисия за оценка, която извършва оценката по прозрачни и безпристрастни критерии, залегнали в СВОМР и съгласувани с местната общност.

След приключване на оценката на проектните предложения, МИГ изпраща цялата процедура за потвърждение на оценката от съответния УО на финансиращата приема програма. След одобрението на проектните предложения, МИГ участва като страна в сключването на договори с одобрените кандидати.

Прилагането на СВОМР включва постоянен контрол и мониторинг на извършването на процеса. Местната инициативна група ще отговаря за извършването на текуща и окончателна оценка на изпълнението на Стратегията, с цел предприемане на съответни действия при възникването на трудности при изпълнението ѝ. МИГ ще извършва и постоянен мониторинг и контрол на изпълнението на проектите от страна на бенефициентите към Стратегията, като при наличие на проблем и несъответствие ще бъде информиран съответния Управителен орган. Мониторинговите доклади и оценките на изпълнението на стратегията могат да се възлагат от МИГ и на външни изпълнители, като МИГ ще следи при изготвянето им за тяхното качество и пълнота. МИГ ще извършва и проучване на мнението и нагласите на местната общност относно изпълнението на стратегията и работата и приносът на МИГ в този процес. По този начин ще се получава пълна картина за прилагането на стратегията.

За изпълнението на стратегията за ВОМР МИГ изпълнява друга важна своя задача – дейности за популяризиране на стратегията. Тези дейности са свързани с работа с местната общност и активното и включване в процеса на прилагане на стратегията за ВОМР – от една страна като кандидати, от друга страна – като участници в редица събития, свързани с този процес. Целта на МИГ е възможно най-масовото участие на местните жители в събитията, които се организират – информационни срещи, семинари, уъркшопи, обучения, консултации, хепънинги, фестивали, концерти, изложения, анкети, интервюта и др., които от една страна

представят подхода ВОМР и неговите възможности, от друга страна събират обратна връзка от страната на местните хора, а от трета страна – утвърждават и популяризират местната идентичност – култура, история, традиции, занаяти, обичаи, кухня, идеи, народопсихология и др. По този начин тези уникални за територията характеристики се утвърждават и предават в бъдещето от поколение на поколение.

5. Описание на мерките: *(не повече от 4 страници за всяка мярка)*

Стратегията за ВОМР е разработена за период до 31 декември 2027 г.

Подкрепата от ЕЗФРСР се предоставя за територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, като проектите и дейностите по тях се изпълняват на територията на МИГ. Подкрепата от ЕЗФРСР се предоставя за територията на селския район на МИГ и за другата територия, обхваната от МИГ (община Кюстендил), когато проектите допринасят за развитието на включените в нея селски райони.

Избраните в стратегията за ВОМР мерки и дейности, включително за сътрудничество са в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 и водят до постигане на техните цели, както и целите на СПРЗСР.

Избраните в стратегията за ВОМР мерки съответстват на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди.

Избраните мерки в стратегията за ВОМР са разработени при недопускане на припокриване по всички програми, финансирани със средства на ЕС.

Максималният размер на допустимите разходи за един проект към стратегията за ВОМР не надвишава левовата равностойност на 200 000 евро.

Минималният размер на допустимите разходи за един проект към стратегията за ВОМР е левовата равностойност на 2500 евро.

Допустимите кандидати/бенефициенти по стратегията за ВОМР са с постоянен адрес или седалище на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, с изключение на община Кюстендил (която е допустима съгласно т. 11.1.3 от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001).

За проектите, предвиждащи икономически дейности, кандидатите следва да представят бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта.

За проектите с непроизводствени инвестиции и дейности, кандидатите следва да представят анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.

Допустимите в стратегията дейности са в съответствие с Раздел 13.3 „Видове допустими дейности по мерките от стратегията за ВОМР“ от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001. Дейностите, включени в стратегията за ВОМР отговарят на местните потребности, имат за цел да създават и запазват заетост за местното население, да са в полза на местния бизнес, да въвеждат иновации, да водят до подобряване на условията за живот (включително дейности,

подкрепящи създаването на интелигентни селища) и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги на територията.

Всички дейности, допустими за подпомагане по мерките от стратегията са допустими за финансиране, в случай че не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС. Икономически дейности по проекти за финансиране от стратегията са допустими в случай че бъде доказана устойчивост и финансова жизнеспособност.

Непроизводствени дейности по проекти за финансиране от стратегията са допустими, в случай че не генерират приходи, с изключение когато генерират приходи, но същите се разходват само за нестопанските и/или социалните цели на организацията и свързани изцяло с целите на проекта.

В стратегията за ВОМР на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ не са допустими следните дейности:

- дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ;
- дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи инвестиции за напояване;
- дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на разходи за публична инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;
- дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на основни земеделски инвестиции с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции.

В мерките от стратегията за ВОМР са включени разходи, които са:

1. инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
2. съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 и целите и приоритетите на стратегията за ВОМР;
3. съгласно Раздел 14.1 „Разходи, допустими за финансиране“ на Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001;
4. определени в Постановление № 86 от 1 юни 2023 г. на Министерския съвет за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021 – 2027 г. (ПМС № 86) и в указанията съгласно чл. 10 от ПМС № 494.

По стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране разходи съгласно Раздел 14.2 „Недопустими за подкрепа чрез стратегиите за ВОМР разходи“ от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001, а именно:

За проекти по стратегиите не са допустими следните разходи:

за закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;

за закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на

богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции — до размера на базовия заем;

за закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:

- възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;

- предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;

- отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или

- опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;

за лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

за инвестиции в широкомащабна инфраструктура, както е определена от държавите членки в стратегическите им планове по ОСП, която не е част от стратегиите за Водено от общностите местно развитие, установени в член 32 от Регламент (ЕС) 2021/1060, с изключение на инвестиции в широколентова инфраструктура и превантивни действия за защита от наводнения или защита на бреговете с оглед на ограничаване на последиците от възможни природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофални събития;

за инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване;

за инвестиции и дейности, които не са в съответствие с мерките и условията, посочени в становището за екологична оценка на СПРЗСР;

за инвестиции и дейности, за които не е налице акт на компетентните органи по околна среда по реда и условията на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 на Закона за биологичното разнообразие и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт;

за закупуване и/или инсталиране на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;

за закупуване на лизинг на недвижима собственост;

за данък върху добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидатите;

за оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и други разходи, възникнали при изпълнение на договори за лизинг, марж/печалба за лизингодателя, разходи за лихви, разходи за неустойки и такси, режийни разходи;

за банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;

за принос в натура;

за изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;

за търговия на дребно, с изключение на интервенциите, за които е допустимо предоставянето на подкрепа за този тип дейност;

за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, за частта над пазарната им стойност;

за сертификация по НАССР (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и други международно признати стандарти;

които представляват обикновена подмяна;

свързани с плащания в брой;

за общи разходи, извършени преди 01.01.2023 г.;

за закупуване на превозни и транспортни средства, с изключение на специализирани такива, в зависимост от допустимите за подпомагане дейности по съответната интервенция в СПРЗСР;

предвиждащи фиксирани плащания и мерки, свързани със схеми за плащания на площ;

за инфраструктура, свързана с пътища и/или водопреносни и канализационни системи, когато не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;

за основни земеделски инвестиции, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции;

за изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване;

за напоителни инсталации;

за закупуване на земя и сгради на стойност, надвишаваща стойността на данъчната оценка;

за строителна техника, включително самоходни машини, когато проектът е свързан със земеделска дейност, включително животновъдни обекти и складове за съхранение на продукция;

извършени преди подаване на проектното предложение, с изключение на общите разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор.

За дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране, не са допустими разходи:

за закупуване на техника или оборудване втора употреба;

за застраховка на дълготрайни материални активи, които не са придобити със средства, отпуснати по настоящите Насоки или по мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.;

свързани с възнаграждения на персонала, които не са задължителни по силата на нормативен акт;

за закупуване на земя и сгради;

за данъци и данък добавена стойност (ДДС) с изключение на невъзстановим ДДС;

за лихви, глоби и неустойки, такси по обслужване на заеми и разходи за съдебни разноски;

за членски внос;

свързани с договор за лизинг, като печалба за лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи, разходи за неустойки и такси и други разходи, свързани с договора за лизинг;

за трудови възнаграждения на повече от четирима служители в МИГ и надвишаващи 4 минимални работни заплати за страната на месец за позицията „изпълнителен директор“ и 3 за позицията „експерт“;

за нощувки в страната, надвишаващи 120 лв. за един човек и разходи, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.);

платени в брой, с изключение на разходите за командировки, за гориво за лек автомобил, за разходи, свързани с публични отношения, за разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ, разходи за комуникация и външни услуги – телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, както и разходи за техническо обслужване на автомобил и годишни винетни такси, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии, както и за опростени разходи съгласно чл. 83, ал. 1, букви "б", "в" и "г" от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година;

дневни пари за командировки в чужбина, надвишаващи определените в Приложение № 2 на Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г.;

за създаване на повече от една интернет страница за МИГ за периода на изпълнение на стратегията;

за закупуване на лек автомобил, извършени след 2026 г.;

за външни услуги и оценка на проекти, извършени от лица, участвали в комисия за избор на стратегии по СПРЗСР, в т. ч. когато такива лица са представители на или са експерти от юридически лица;

за възнаграждения и осигуровки за извършване на външни експертни услуги и оценка на проекти на служители в същата или в друга МИГ;

за възнаграждения и осигуровки за председател и секретар на Комисия за подбор на проектни предложения, когато същите са служители на МИГ;

за повече от 3 бр. проучвания и/или анализи за годишно;

разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г., съгласно приложение № 1 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.;

заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените референтни стойности когато има такива.

За дейностите по сътрудничество и подготвителни дейности за него, не са допустими разходи за:

разходи, за които е получено финансиране от националния бюджет или бюджета на Европейския съюз, в т.ч. по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.;

разходи за обикновена подмяна;

закупуване на животни;

закупуване на едногодишни растения;

закупуване на земя и сгради;

принос в натура;

разходи, платени в брой (с изключение на разходите за командировки, пощенски и куриерски услуги, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии), както и за опростени разходи съгласно чл. 83, ал. 1, букви

банкови такси;

заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените референтни стойности когато има такива;

възнаграждения, свързани с координация на дейностите, надвишаващи 10 на сто от стойността на допустимите разходи за всяка МИГ, партньор по проекта;

разходи, платени преди подаване на заявление за планирани дейности за сътрудничество и след крайния срок за тяхното извършване;

разходи за закупуване на транспортни средства;

разходи за изграждане и ремонт на места за настаняване;

разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г., съгласно приложение № 1 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.;

разходи за пътни, дневни и квартирни, извършени в полза на партньор/и по дейностите за сътрудничество;

разходи за командировки, надвишаващи стойностите, определени в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);

дневни пари за командировки в чужбина, надвишаващи определените в Приложение № 2 на Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г.;

за нощувки в страната, надвишаващи 120 лв. за един човек и разходи, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.).

<p>Мярка 1. Инвестиции в земеделски</p>	<p>1. Описание на целите на мярката - осигуряване на инвестиции за подпомагане за достигане на достатъчно надежден земеделски доход и устойчивост на селското стопанство на територията на МИГ чрез модернизация и въвеждане на</p>
---	---

<p>стопанства на територията на МИГ</p>	<p>иновации в земеделските стопанства на територията, производство на конкурентоспособна качествена и екологична местна земеделска продукция;</p> <p>- повишаване на дела на селското стопанство в икономиката на територията на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“.</p> <p>Обхватът на мярката е на цялата територия на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“.</p> <p>2. Допустими кандидати</p> <p>За подпомагане могат да кандидатстват лица, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане са:</p> <p>2.1. земеделски стопани:</p> <ul style="list-style-type: none">• физически лица или;• юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия. <p>Ако са съществуващи земеделските стопани следва да са регистрирани като такива по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период.</p> <p>2.2. две или повече физически или юридически лица, които са регистрирали законно установена структура по реда на Търговския закон, Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115, които кандидатстват за колективни инвестиции.</p> <p>2.3. групи и организации на производители признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители.</p> <p>Кандидатите трябва да имат разработен бизнес план за дейностите в земеделското стопанство и доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности</p> <p>Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност.</p> <p>3. Допустими дейности</p>
---	---

Дейностите, допустими за подпомагане трябва да са свързани с производството на селскостопански продукти, включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

Допустимите за подпомагане дейности в рамките на мярката, могат да включват материални и нематериални инвестиции и са в съответствие с т. 13.3.1 от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001. Подкрепа се предоставя за материални и нематериални инвестиции в новосъздадени и съществуващи земеделските стопанства за покриване нуждите на същите, съобразени с техният капацитет.

Подкрепата ще бъде насочена към следните примерни дейности (неизчерпателен списък):

- Инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
- Инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства. Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства;
- Инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;
- Инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;
- Инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- Инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;
- Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници.

- Инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.
Не е допустима подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции съгласно Условието за кандидатстване.
Не се предоставя подпомагане за дейности и инвестиции, които биха навредили на околната среда.
Инвестициите, включени в проектното предложение, трябва да са придружени от документ от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.
Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

4. Допустими разходи

По мярката са допустими разходи съгласно т. 14.1.1 от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001, както и:

- разходи за инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
- разходи за инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства. Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства;
- разходи за инвестиции, пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;
- разходи за инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;
- разходи за инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- разходи за инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;
- разходи за инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- разходи за инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия

и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници.

- разходи за инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.

По мярката са допустими и общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

5. Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 50 000 евро;

Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 200 000 евро;

Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ – до левовата равностойност на 130 000 евро.

6. Интензитет на финансовата помощ

Максималните нива на подпомагане не може да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115.

Финансовата помощ по мярката е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Финансовата помощ може да се увеличи с до 10 % за проектни предложения, свързани с колективни инвестиции или социално земеделие;

Финансовата помощ може да се увеличи с до 5 % за проектни предложения, подадени от млади земеделски стопани.

Финансовата помощ може да се увеличи с до 5 % за проектни предложения, които се изпълняват в сектори, определени като структуроопределящи или приоритетни в анализите към СВOMP.

Максималното комбинирано подпомагане за един проект на индивидуален бенефициент е не повече от 60 % от общия размер на допустимите разходи.

	<p>Максималното комбинирано подпомагане за проекти за колективни инвестиции е не повече от 65 % от общия размер на допустимите разходи.</p> <p>7. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение</p> <ul style="list-style-type: none"> - Проектното предложение е свързано с инвестиции в сектори - над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са изцяло насочени в сектори – 20 т. - Проектното предложение е подадено от млад земеделски стопанин на възраст до 40 г. (включително) или жена – 20 т. - Проектното предложение включва дейности, водещи до опазването на околната среда – 20 т. - Проектното предложение е за колективни инвестиции – 20 т. - Проектното предложение предвижда разкриването на 1 работно място – 20 т. - Проектното предложение предвижда разкриването на 2 и повече работни места – 30 т. - Проектното предложение предвижда въвеждането на иновации – 20 т. <p>Минимален праг за одобрение на проектно предложение – 30 т. Общият размер на финансовата помощ по мярката е 1 000 000 лева.</p>
<p>Мярка 2. Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ</p>	<p>. Описание на целите на мярката</p> <ul style="list-style-type: none"> - пълното оползотворяване на икономическия потенциал на територията на МИГ чрез подкрепа за развитие на неселскостопански дейности, основани на нейните характеристики и специфики; - повишаване на добавената стойност за икономиката на територията на МИГ чрез подкрепа за разнообразяване на икономическите дейности и въвеждане на иновации. <p>Обхватът на мярката е на цялата територия на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“.</p> <p>2. Допустими кандидати</p> <p>Подпомагане в рамките на мярката получават земеделски стопани, микропредприятия и физически лица. В обхвата на интервенцията физическите лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти.</p> <p>Земеделските стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най-малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност;

- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите.

Микропредприятията, допустими за подпомагане трябва да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите.

Физическите лица, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ;
- да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП.

3. Допустими дейности

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на мярката трябва да са свързани с развитие на услуги в различни сектори на икономиката и други производствени неземеделски дейности, производство на продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и дейности, които са насочени към развитие на занаяти.

Инвестициите, включени в проектното предложение трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието и да доказва икономическата жизнеспособност на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности:

- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);

- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.);
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности съгласно т. 13.3.1. от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001.

В рамките на мярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз.

4. Допустими разходи:

По мярката са допустими разходи съгласно т. 14.1.1 от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001, както и:

- разходи, свързани с производството или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- разходи, свързани с развитието на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.);
- разходи, свързани с производството на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- разходи, свързани с развитието на занаяти и други неземеделски дейности.

Допустимо е извършването на общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

5. Финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

- Минимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 25 000 евро;

	<ul style="list-style-type: none">- Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 200 00 евро;- Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ – до левовата равностойност на 130 000 евро. <p>6. Интензитет на финансовата помощ</p> <p>Максималните нива на подпомагане не могат да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115.</p> <p>Финансовата помощ по мярката е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.</p> <p>Финансовата помощ може да се увеличи с до 15 % за проектни предложения, подадени от жени.</p> <p>Максималното комбинирано подпомагане за един проект на индивидуален бенефициент е не повече от 65 % от общия размер на допустимите разходи.</p> <p>7. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение</p> <ul style="list-style-type: none">- Проектното предложение включва дейности, водещи до опазването на околната среда – 20 т.- С проектното предложение се предвижда извършване на модернизация на производството на кандидата – 20 т.- Проектното предложение предвижда разкриването на 1 работно място – 20 т.- Проектното предложение предвижда разкриването на 2 и повече работни места – 30 т.- Проектното предложение предвижда въвеждането на иновации – 20 т.- Проектното предложение е подадено от жена – 20 т.- Проектното предложение е подадено от физическо лице, ЕТ и едноличен собственик на капитал на възраст между 18 и 40 години включително – 20 т.- Проектното предложение е подадено от кандидат, който е земеделски производител, кандидатстващи за помощ за неземеделски дейности – 20 т. <p>Минимален праг за одобрение на проектно предложение – 30 т.</p> <p>Общият размер на финансовата помощ по мярката е 800 000 лева.</p>
Мярка 3. Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби	<p>1.Описание на целите мярката</p> <ul style="list-style-type: none">- подобряване на условията на живот на територията на МИГ чрез извършването на инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура.

инфраструктури на територията на МИГ	<p>Обхватът на мярката е на цялата територия на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“.</p> <p>2. Допустими кандидати Допустими кандидати за подпомагане по мярката са община Невестино, община Кюстендил (населените места без строителните граници на град Кюстендил), община Трекляно, община Бобошево, община Кочериново, община Рила.</p> <p>3. Допустими дейности Допустимите за финансиране дейности следва:</p> <ul style="list-style-type: none">- да са в съответствие или да не противоречат на плановете за интегрирано развитие на общини община Невестино, община Кюстендил, община Трекляно, община Бобошево, община Кочериново, община Рила, както и с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югозападен район;- да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС;- да се одобряват след произнасяне с акт на компетентните органи по околна среда по реда и условията на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 на ЗБР и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт;- да се изпълняват съгласно с препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);- дейностите, свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България;- да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и плановете за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане;- ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11 ал. 1 от ЗОЗЗ, да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки;- в рамките на дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура“ кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции
--------------------------------------	--

и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно училище, и в паркове.

Не се подпомагат определени дейности, попадащи в обхвата на Програма „Развитие на регионите“ 2021 – 2027 г. Дейности за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари и съоръжения, и принадлежностите към тях са допустими, ако са изградени или реконструирани ВиК системите или не се предвижда да се изграждат или реконструират ВиК системи от въвеждане в експлоатация на инвестицията по сключеният договор до края на мониторинговия период.

Не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързани с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.

Дейностите, допустими за финансиране по настоящата мярка са както следва:

1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;
2. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение;
3. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;
4. Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;
5. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;
6. Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот;
7. Изготвяне на стратегия за създаване на интелигентни селища на територията на МИГ.

4. Допустими разходи

По мярката са допустими разходи съгласно т. 14.1.1 от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001, както и:

1. разходи за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;

2. разходи за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение;
 3. разходи за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;
 4. разходи за изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;
 5. разходи за изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;
 6. разходи за реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот;
 7. разходи за изготвяне на стратегия за създаване на интелигентни селища на територията на МИГ.
- Допустими са и общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение, например хонорари на архитекти, инженери, консултанти и др., като те не трябва да надхвърлят 12 на сто от сумата на инвестиционните разходи по проекта.
5. Финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект
 - Минимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 100 000 евро;
 - Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 200 000 евро;
 - Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ – до левовата равностойност на 200 000 евро.
 6. Интензитет на финансовата помощ
Максималните нива на подпомагане не могат да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115.
Финансовата помощ по мярката е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.
 7. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение
 - Проектното предложение предвижда дейности, от които ще се ползват от поне 30 % от населението територията на МИГ – 20 т.

	<ul style="list-style-type: none"> - Дейностите, включени в проектното предложение са за развитие/ предоставяне на услуги и изграждане на достъпна инфраструктура на уязвими групи от населението – 20 т. - Дейностите по проектното предложение се предвижда да се реализират на територията на минимум 2 населени места – 20 т. - Проектното предложение предвижда дейности, които ще се реализират извън общински център – 20 т. - Проектното предложение предвижда дейности, насочени към опазване на околната среда (30 % от инвестициите са директно свързани с опазването на компонентите на околната среда) – 20 т. - Проектното предложение обхваща дейности, свързани с развитието на цялата територията на МИГ – 20 т. - Проектното предложение включва дейности за подкрепа интелигентни селища – 40 т. <p>Минимален праг за одобрение на проектно предложение – 30 т. Общият размер на финансовата помощ по мярката е 1 900 000 лева.</p>
<p>Мярка 4. Запазване на местната идентичност, културното наследство и духовния живот на територията на МИГ</p>	<p>1. Описание на целите на мярката</p> <ul style="list-style-type: none"> - запазването и развитието на културния и духовен живот на населението на територията на МИГ. <p>Обхватът на мярката е на цялата територия на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“.</p> <p>2. Допустими кандидати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Признати за юридически лица по силата на чл. 10 от Закона за вероизповеданията (ЗВ) или - Регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 от ЗВ. <p>3. Допустими дейности</p> <p>Предоставя се безвъзмездна финансова помощ за дейности съгласно т. 13.3.1 от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001 и за следните допустими за подпомагане дейности по мярката:</p> <p>I. Инвестициите, допустими за подпомагане в рамките на мярката трябва да са свързани с възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства, в т.ч. закупуване и доставка на оборудване.</p> <p>Типът подкрепа включва (както е по подмярка 7.6 Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата от ПРСР 2014 – 2020 г.) следните дейности:</p> <p>а) Възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;</p>

б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;

в) Придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.

II. Допустимите дейности трябва да отговарят на следните изисквания:

- вертикалната планировка е прилежащият терен към сградата, а с дейността свързана с вертикалната планировка, се осигурява правилното водоотвеждане, терасиране, изграждане на подходи към сгради, стъпала и подпорни зидове, както и огради, ако е необходимо;

- да са в съответствие или да не противоречат на плана за интегрирано развитие на съответната община от територията на МИГ, както и с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югозападен район;

- да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС;

- да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);

- за инвестиции в обекти „Паметници на културата“, да са проведени съгласувателните процедури по реда на Закона за културното наследство (ЗКН) с Министерството на културата за защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство;

- дейностите, свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България;

- преди изпълнение на дейности по реставрация на обекти, кандидатите за подпомагане да осигуряват обследване за наличие на прилепи. При установяване на екземпляри да бъдат уведомени контролните органи по околна среда, за да бъдат предприети адекватни действия по тяхна преценка.

4. Допустими разходи

По мярката са допустими разходи съгласно т. 14.1.1 от Условията за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001, както и:

а) разходи за възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;

б) разходи за закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;
в) разходи за нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки;
г) общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;
Разходите по т. „г“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „в“.

Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по подмярката.

Разходи, различни от посочените в т. „б“, свързани с договора за лизинг, например марж на лизингодателя, разходи за рефинансиране на лихви, административни разходи и разходи за застраховка са недопустими за подпомагане по мярката.

Недопустими разходи:

В съответствие с чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, не са допустимите за подпомагане инвестиции и категориите разходи, които включват:

- Закупуване или наем на земя и сгради;
- Разходи свързани със строителство/ново изграждане на сгради;
- Инвестиции, за които се установи, че ще имат отрицателно въздействие върху околната среда;
- Инвестиции, за които е установено двойно финансиране;
- Разходи по които дейностите включени в проектите, са били физически започнати и/или извършени преди подаване на проектното предложение за подпомагане, независимо дали всички свързани плащания са извършени (с изключение на разходи свързани с подготовката на проектното предложение извършени преди подаването му).

5. Финансови параметри на проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

- Минимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 20 000 евро;
- Максимален размер на общите допустими разходи за едно проектно предложение – до левовата равностойност на 100 000 евро;
- Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ – до левовата равностойност на 100 000 евро.

	<p>6. Интензитет на финансовата помощ Максималните нива на подпомагане не могат да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115. Финансовата помощ по мярката е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.</p> <p>7. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение</p> <ul style="list-style-type: none"> - Брой население, което ще се възползва от дейностите, включени в проектното предложение: <ul style="list-style-type: none"> - между 500 и 1000 души включително – 20 т.; - над 1000 души – 30 т.; - Проектното предложение включва дейности, предвиждащи инвестиции в обекти, свързани с духовния живот, с местно значение – 20 т.; - Проектното предложение включва дейности, които се изпълняват извън общинския център – 20 т.; <p>Проектното предложение включва дейности за подобряване на околната среда около основния обект на инвестицията – 20 т.;</p> <p>Проектното предложение включва дейности за изграждане на достъпна среда за хора с увреждания – 20 т.</p> <p>Минимален праг за одобрение на проектно предложение – 30 т. Общият размер на финансовата помощ по мярката е 300 250 лева.</p>
<p>Мярка 5. Дейности за сътрудничество между МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ и други Местни инициативни групи и тяхната подготовка</p>	<p>1. Допустими дейности</p> <p>По мярката са допустими дейности съгласно посочените в т. 13.3.10 на Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални активи; - Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност; - Реализиране на промоционални и маркетингови кампании; - Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта; - Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите; - Дейности по координация (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация).

	<p>Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:</p> <ul style="list-style-type: none">- да допринасят за развитието на територията на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти;- да са свързани и да водят до развитието на териториите, обхванати в конкретните стратегии на МИГ;- да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегиите за ВОМР на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ и съответните местни инициативни групи и СПРЗСР;- да се изпълняват съгласно сключено споразумение между най-малко двама партньори - МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ и МИГ от България и/или МИГ, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава – членка от ЕС;- в партньорството за дейностите по сътрудничество могат да участват и други юридически лица от страната и чужбина със собствен финансов принос. <p>2. Допустими разходи</p> <p>По мярката са допустими дейности съгласно посочените в т. 14.1.4 на Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none">- разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. материални и нематериални инвестиции;- строително-монтажни или строително-ремонтни работи на територията на партньорите от Република България;- други материални и нематериални активи;- изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища;- възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности, включително за преводачи;- възнаграждения, свързани с координацията на планираните дейности на служителите на МИГ;- промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга;- организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи;- информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции;- публичност – изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели;- командировки на служителите на МИГ, експерти по проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и
--	--

	<p>членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);</p> <ul style="list-style-type: none">- преводи (писмени и симултанни);- пощенски и куриерски услуги;- такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта. <p>3. Общ размер на финансовата помощ по мярката Общият размер на финансовата помощ по мярката е 400 000 лева.</p>
<p>Мярка 6. Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР и нейното популяризиране</p>	<p>1. Допустими дейности, съгласно посочените в т. 13.3.11 от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001; Допустими са дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за ВОМР. Подпомагането за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране е в размер на 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.</p> <p>2. Допустими разходи съгласно посочените в т. 14.1.2 от Условието за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001; За управление, мониторинг и оценка на стратегиите и тяхното популяризиране са допустими следните разходи:</p> <p>1. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите:</p> <ul style="list-style-type: none">- разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт;- разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване);- непреки разходи:<ul style="list-style-type: none">а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски);б) разходи за наем на офис;в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис, застраховане на дълготрайни

	<p>материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода ВОМР);</p> <p>г) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;</p> <p>д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил;</p> <p>е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;</p> <p>ж) други непредвидени оперативни разходи.</p> <ul style="list-style-type: none">- разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.); <p>14.1.2.1.5. разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер;</p> <ul style="list-style-type: none">- разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места, ако МИГ няма такъв или има закупен преди 2016 г.;- разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;- разходи, свързани с публични отношения (разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ);- разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;- финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на една сметка и такси за издаване на изискуеми документи;- разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР. <p>2. Разходи за популяризиране на стратегията за ВОМР:</p> <ul style="list-style-type: none">- разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);- разходи за популяризиране, информиране и публичност:<ul style="list-style-type: none">а) за създаване и поддръжка на интернет страница;б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;
--	---

	<p>г) преводи;</p> <p>д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;</p> <p>е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;</p> <p>ж) други разходи за популяризиране, информизиране и публичност;</p> <p>- разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.</p> <p>Изисквания по отношение на разходите за управление, мониторинг и оценка на СВОМР и нейното популяризиране:</p> <p>- Разходите, предвидени за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране не може да надвишават 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията;</p> <p>- Разходите за популяризиране на стратегията са най-малко 20 на сто от общия размер на разходите по мярката;</p> <p>- Непреките разходи не надвишават 15 на сто от средствата по т. разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт;</p> <p>- Средствата са планирани до 30 септември 2029 г., като за последната година са планирани най-малко 10 на сто от общия размер по мярката.</p> <p>3. Общ размер на финансовата помощ по мярката. Общият размер на финансовата помощ по мярката е 1466000 лева.</p>
--	--

6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР:

Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
Мярка 1	Инвестиции в земеделски стопанства на територията на МИГ	1 000 000,00	17,05%
Мярка 2	Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ	800 000,00	13,64%

Мярка 3	Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктури на територията на МИГ	1 900 000,00	32,39%
Мярка 4	Запазване на местната идентичност, културното наследство и духовния живот на територията на МИГ	300 250,00	5,12%
Мярка 5	Дейности за сътрудничество между МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ и други Местни инициативни групи и тяхната подготовка	400 000,00	6,82%
Мярка 6	Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР и нейното популяризиране	1 466 000,00	24,99%
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА ОТ ЕЗФРСР	5 866 250,00	100%

Стратегията за ВОМР на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ включва мерки, съобразени с потребностите на местната територия, които са идентифицирани чрез анализи и проучвания. Разпределението на средствата по тези мерки е направено с оглед на специфичните характеристики и потенциала на района, като е осъществено с активно участие на местната общност.

Финансовият план на стратегията отразява включените мерки, базирани на идентифицираните нужди и потенциала на територията, като това разпределение е насочено към постигане на предвидените резултати от изпълнението на мерките.

Мярка 1 е насочена към подкрепа на земеделските стопанства в района. При съставянето на стратегията са проведени множество срещи със земеделски производители, в резултат на които техните предложения и препоръки са взети под внимание при формирането на съдържанието и бюджета на мярката.

Мярка 2 е насочена към подпомагане на неселскостопански дейности в района. Тя обхваща разнообразни икономически дейности, а бюджетът е определен след срещи с представители на местния бизнес и оценка на проектния потенциал на територията.

Мярка 3 подкрепя инвестиции в обществената инфраструктура, насочени към подобряване на условията за живот на цялото население. Това е най-желаната мярка, според събития и срещи, организирани по време на изготвяне на стратегията. В проучването на местното население именно подобряването на условията за живот е посочено като приоритет.

Мярка 4 цели запазване на духовния и културния живот в района. Поради обществената важност на тази мярка и активното участие на местната общност в обсъжданията, бюджетът е съобразен с потенциала на района за реализиране на такива проекти.

Мярка 5 насърчава националното и транснационалното сътрудничество между местни инициативни групи за обмяна на опит и за реализирането на редица дейности за сътрудничество, които да спомогнат за развитието на територията на МИГ

Мярка 6 осигурява финансиране за управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР, както и за нейното популяризиране. Бюджетът по тази мярка ще бъде насочен към ефективно управление на стратегията, интензивна работа с местната общност и повишаване на капацитета за разработване и изпълнение на проекти.

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: (не повече от 6 страници);

7.1. Организационна структура на МИГ:

<p>- <i>Организационна структура/схема.</i></p>	<p>Съгласно европейските и национални нормативни изисквания по отношение на подхода ВОМР, в състава на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ са включени представители на публичния, стопанския и нестопанския сектор от територията на МИГ, като нито един от тях няма повече от 49% от правата на глас.</p> <p>В организацията на МИГ се включват Общо събрание (Колективен върховен орган), Управителен съвет (Колективен управителен орган), както и изпълнителния орган на МИГ (екип на МИГ).</p> <p>МИГ гарантира, че вземането на решения от органите на МИГ е прозрачно и в съответствие с принципите на подхода ВОМР.</p>
---	--

7.2. Управление на МИГ:

<p>- <i>Органи за управление и контрол;</i></p>	<p>Органите за управление и контрол на Сдружение Местна инициативна група „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, са представени от: Общо събрание (ОС), Управителен съвет (УС), Председател на УС и Изпълнителен директор.</p> <p>Съгласно Устава на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, Общото събрание е върховен орган на сдружението. Управителния съвет се състои от 15 физически/или юридически лица с постоянен адрес и/или месторабота на територията на общините Невestino, Кюстендил, Трекляно, Бобошево, Кочериново и Рила, без строителните граници на гр. Кюстендил. Членовете, съставляващи Управителния съвет се избират от Общото събрание за срок от 5 години.</p>
---	--

	<p>В КВО са представени повече от 50 на сто от населените места от територията, както и над 75 на сто от идентифицираните в проучванията и анализите на територията на МИГ заинтересовани страни.</p> <p>В КВО са включени представители на различни заинтересовани страни от местната общност, идентифицирани в анализа на стратегията за ВОМР за съответната територия, включително уязвими групи и малцинства, млади хора и е налице балансирано участие на жени и мъже от територията на МИГ.</p> <p>В състава на Управителния съвет задължително участват избраните представители на всяка една от общините Невестино, Кюстендил, Трекляно, Бобошево, Кочериново и Рила. Председателят на УС, също се избира за срок от 5 години. Управителния съвет избира от състава си Изпълнителен директор, който предлага на Управителния съвет назначаване и освобождаване на лица от щатния и нещатния състав на Сдружението. Служителите на екипа на МИГ „Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ се назначават от Управителния съвет на МИГ.</p> <p>Органите за управление и контрол гарантират, че вземането на решения от органите на МИГ е прозрачно и в съответствие с принципите на подхода ВОМР. Нито един сектор не доминира вземането на решенията.</p> <p>Стратегията за ВОМР е одобрена от колективния върховен орган на МИГ след публично проведени консултации, обсъждания, информационни срещи и др. със заинтересованите страни от територията на бъдещото ѝ прилагане.</p>
<p>- <i>Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</i></p>	<p>Съгласно Устава на Сдружение „Местна инициативна група - Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“, изискванията към длъжността Изпълнителен директор, са в съответствие с минималните изисквания за длъжността съгласно изискванията на относимите подзаконовни нормативни актове и Условието за кандидатстване. Съгласно чл. 39, т. 15 от Устава, Изпълнителният директор трябва да отговаря на следните изисквания:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Завършено висше образование, най-малко степен „магистър“;✓ Общ професионален опит най-малко 5 години;✓ Наличие на управленски опит най-малко две години;✓ Наличие на опит в реализирането на проект, програма или стратегия със стойност над 200 000 лева, финансирани от ЕС или от други международни донори.

	<p>Предложеното лице за длъжност „Изпълнителен директор” има:</p> <ol style="list-style-type: none">1. завършено висше образование, най-малко степен „магистър“;2. трудов и/или осигурителен стаж най-малко 5 години;3. управленски опит най-малко две години и/или най-малко 3 години опит като експерт в МИГ по прилагане на стратегия за ВОМР;4. опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори. <p>Експертите по прилагане на СВОМР се избират и назначават от Управителния съвет по предложение на Изпълнителния директор. Експертите по прилагане на Стратегията за ВОМР на МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ трябва да отговарят на изискванията на приложимите подзаконовни нормативни и Условията за кандидатстване по процедура № BG06AFSP001-01.001 и да притежава следните квалификации:</p> <ol style="list-style-type: none">1. завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“;2. трудов и/или осигурителен стаж най-малко 2 години. <p>Местната инициативна група е осигурила за срока на изпълнение на стратегията за ВОМР служители на пълен работен ден за позициите изпълнителен директор и двама експерти по прилагане на стратегията за ВОМР.</p>
<p>7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:</p>	
<p>- <i>Административен капацитет;</i></p>	<p>Сдружение „Местна инициативна група Невestino – Кюстендил” /МИГ Невestino – Кюстендил/ е юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, създадено през 2016 г. с решение 100 от 11.07.2016 г. Кюстендилски Окръжен съд решава: вписва в регистъра за юридическите лица с нестопанска цел в регистър V, том 22, партида 33, страница 165, новоучреденото Сдружение с обществено полезна дейност с наименование: „Местна инициативна група Невestino – Кюстендил“. На 25 март 2024 г. в с. Невestino е проведено Общо събрание на Местна инициативна група „Невestino – Кюстендил“, на което към сдружението са приети общините: Трекляно, Бобошево, Рила и Кочериново. Така на територията на шестте общини, през 2024 г. възниква Сдружение с нестопанска цел МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“. Общините Невestino и Кюстендил имат богат опит от прилагането на похода ЛИДЕР и подхода ВОМР,</p>

	<p>а именно като членове на МИГ „Невestino – Кюстендил“. Към момента общините Невestino и Кюстендил са изпълнили по няколко проекта по ОП “Административен капацитет”. И двете общини имат успешно приключени проекти по ОП “Развитие на човешките ресурси“, процедури: „Независим живот“, „Нови алтернативи“ и „Услуги за ранно детско развитие“, както за изтеклия програмен период 2007-2013, така и в процес на изпълнение за периода 2014- 2020 год. Една част от тези проекти са осъществени самостоятелно, а други в партньорство с общини от цялата страна. В тази връзка общините Невestino и Кюстендил са реализирали и съвместни проекти, което е показател за изградени добри взаимоотношения и сътрудничество. Община Невestino, която е със статут на селски регион е подготвила и реализирала един инфраструктурен проект, както и проект във връзка с културното и историческото наследство и двата по мерки от ПРСР 2007-2013г. Сдружение “Местна инициативна група „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила” е доброволна, независима организация с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност по смисъла на Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Екипът, който ще бъде ангажиран с прилагането на новата стратегия, имат опит в разработването и управлението проекти по различни Европейски програми в България, като и отлична компютърна грамотност и работа в Internet, за което са представени необходимите документи.</p> <p>Местната инициативна група има изпълнен един проект по Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ в частта на малките пилотни проекти на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., процедура №BG06RDNP001-19.372.</p> <p>Период на изпълнение: 09.07.2021 – 09.01.2022 г.</p> <p>Общ бюджет на проекта:</p> <p>24 862,50 лв. европейско</p> <p>2 762,50 лв. национално и</p> <p>900,00 лв. собствено съфинансиране</p> <p>Главна цел: Създаване на ВОМР лидери за устойчиво развитие на територията на МИГ Невestino – Кюстендил на базата на подхода ВОМР, местната идентичност и местните конкурентни предимства.</p> <p>Специфични цели на проекта са:</p>
--	---

	<ul style="list-style-type: none">- Въвеждане на иновативни практики за създаване на ВОМР лидери за устойчиво развитие на територията на МИГ Невестино – Кюстендил;- Популяризиране на подхода ВОМР сред населението на територията на МИГ Невестино – Кюстендил;- Популяризиране на местната идентичност и дефиниране на цели и приоритети за развитие на територията на МИГ Невестино – Кюстендил на базата на местните конкурентни предимства сред населението. <p>В рамките на проекта ще бъдат реализирани следните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none">- Подбор и провеждане на двудневно обучение на ВОМР лидери- Организиране и провеждане на събития за популяризиране на подхода ВОМР и местната идентичност;- Провеждане на анкетно проучване сред заинтересованите страни на територията на МИГ Невестино – Кюстендил за идентифициране на мерки и дейности за устойчиво развитие на целевата територията в периода 2021-2027 г.- Организиране и провеждане на едnodневен Workshop. <p>Очаквани резултати от реализацията на проекта:</p> <ul style="list-style-type: none">- Въведени иновативни практики за създаване на ВОМР лидери за развитие на територията на МИГ Невестино – Кюстендил;- Популяризиран подход ВОМР сред населението на територията на МИГ Невестино – Кюстендил; <p>Популяризирана местна идентичност и дефинирани цели и приоритети за развитие на територията на МИГ Невестино – Кюстендил на базата на местните конкурентни предимства.</p>
<p>- Материално – технически капацитет;</p>	<p>Седалището и адреса на управление на МИГ “Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила” е с. Невестино, обл. Кюстендил, ул. “Махала Синорска“ 22, ет.2, ст. 3. На посочения адрес се намира народното читалище в с. Невестино, с което МИГ влиза в споразумение за използване на две помещения на втория етаж, а именно един кабинет, обзаведен с необходимото офис оборудване, където ще работи и изпълнява своите задължения Изпълнителния директор към МИГ и съседното на него помещение (през един кабинет), подходящо за архивно помещение, в което да се съхранява цялата документация от работата на екипа на МИГ, както и всички книги на Сдружението. С цел да бъде осигурен достъп до обслужване от екипа на МИГ на бъдещи бенефициенти в</p>

	<p>неравностойно положение, общинския съвет на Община Невестино взима решение, с което предоставя на „МИГ Невестино – Кюстендил“ две помещения от Къщата на занаятите, която е публична общинска собственост. Помещенията са с директен излаз към тротоара на улицата, която е главна за с. Невестино. В тези две помещения ще работят и изпълняват задълженията си Експерта по Стратегията за ВОМР и Техническият сътрудник. Оборудване и обзавеждане към тях предстои да бъде извършено, при одобрение за финансиране на Стратегията за СВОМР.</p> <p>За организиране и провеждане на заседания на УС и ОС на МИГ и конференции, информационни и работни срещи, както и обучения с широк кръг от общността ще бъде използвана конферентната зала на Културния информационен център КИЦ, в с. Невестино, чието съществуване и функциониране е резултат от реализиран проект по Европейска програма. Той се намира на главната улица в общинския център до автобусната спирка в близост до общината.</p> <p>Местната инициативна група е осигурила към датата на кандидатстване със стратегия за ВОМР самостоятелен офис, достъпен за хора с увреждания и трудно подвижни лица.</p> <p>Има изградена рампа за инвалидни колички. Залата е много добре оборудвана с мултимедия, екран, бюра и с над 50 стола и оборудвани с поставки за писане за всеки един от тях.</p> <p>По този начин МИГ ”Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила” осигурява равен достъп до възможностите за информиране и консултиране, които предлага на местната общност, за всички жители вкл. и за хора с увреждания.</p> <p>Състои се от: лаптоп, бюро с шкафчета, многофункционална копирна техника – скенер и копирмашина, мултимедия, екран, фотоапарат.</p> <p>Посоченото оборудване се намира в бъдещия кабинет на Изпълнителния директор, на когото ще бъде предоставено, тъй като на лаптопа е цялата събрана информация във връзка с подготовката на Стратегията за ВОМР, както и създадената вече база данни за жители проявили желание да кандидатстват с проекти по СВОМР.</p> <p>При одобрение за финансиране на разработената Стратегия за ВОМР на МИГ “Невестино – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила” по мярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., е осигурено</p>
--	--

	<p>необходимото офис оборудване за осигуряване на работата на всички служители.</p> <p>МИГ „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ разполага с един основен работен офис, едно архивно помещение и едно осигурено помещение за провеждане на срещи и заседания, различно от работното. Основният офис е разположен в с. Невestino, обл. Кюстендил, ул. “Махала Синорска“ 22, ет.2, ст. 3. Също така е оборудван със съвременен оборудване и офис техника. Осигуреното помещение за срещи и заседания - конферентната зала на Културния информационен център КИЦ, в с. Невestino, като помещението е удобно за провеждането на срещи и заседания, което е от голямо значение за ползотворната работа на МИГ.</p> <p>Местната инициативна група разполага с интернет страница със следния адрес:.....</p>
<p>- <i>Финансов капацитет;</i></p>	<p>Местна инициативна група „Невestino – Кюстендил – Трекляно – Бобошево – Кочериново – Рила“ има осигурен финансов ресурс в размер на над 5% от сумата на финансовия ресурс за дейностите, свързани с управление, мониторинг и оценка на Стратегията и популяризирането ѝ.</p>
<p>7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:</p>	
<p>Механизмът за мониторинг и оценка на МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ има за цел проследяването на изпълнението на всички основни параметри на стратегията за ВОМР – постигане на целите, приоритетите и индикаторите за резултат.</p> <p>Системата за мониторинг и оценка на МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ включва редица процеси и действия, насочени към осигуряване на ефективно управление и контрол върху изпълнението на СВОМР, именно:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Събиране на информация – Непрекъснато събиране на данни относно напредъка на изпълнението на стратегията. Това включва финансови данни, резултати от изпълнението и други ключови показатели.2. Анализ на информацията – Обработване и анализиране на събраните данни, за да се установи какъв е напредъкът в изпълнението на СВОМР, какви са постигнатите резултати и дали са изпълнени заложените цели и приоритети.3. Управленски контрол – Процес на мониторинг, който осигурява наблюдение на изпълнението на СВОМР, позволява откритие на отклонения и предприемане на коригиращи мерки при необходимост.	

4. Оценка на напредъка – Прогресивно проследяване на напредъка и постигнатите резултати от прилагането на стратегията и нейните мерки. Оценката включва както количествени, така и качествени измервания на ефективността.

5.Коригиращи действия – При идентифициране на проблеми или недостатъци в изпълнението, се предприемат корективни действия, които могат да включват промени в подхода, актуализиране на стратегията или други корекции.

6.Отчитане на резултати – Редовно предоставяне на отчети за напредъка на изпълнението, финансовото състояние и постигнатите резултати. Това включва както вътрешни отчети за управление, така и публични отчети за заинтересованите страни.

7. Актуализация на стратегията – Осигуряване на механизми за актуализиране на стратегията, когато е необходимо, в зависимост от промените в обстановката, резултатите от мониторинга или новопостъпилите нужди.

Тази система осигурява прозрачност и ефективност в управлението на МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“, като гарантира правилното използване на ресурсите и постигането на целите на местната стратегия. МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ определя **следните индикатори за мониторинг и оценка**, които са измерими, конкретни и съобразени с целите на СВOMP:

- Икономически индикатори – усвоени средства, съотношение на разходите спрямо бюджета, брой на подкрепени стратегии за „умни села“;
- Процесни индикатори – брой подадени и одобрени проекти, проведени консултации;
- Социални индикатори - брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване, намаляваща безработица, брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности;
- Резултатни индикатори – нови работни места, подкрепени предприятия, дял от населението, ползващо се от подобрения достъп до услуги и/или подобрена инфраструктура;

При мониторинга на Стратегията за водено от местно развитие, **методите за събиране на данни** са ключови за оценката на ефективността на изпълнението на стратегията и постигането на заложените цели. МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ определя следните основните методи:

1. Анкети/ въпросници за оценка на напредъка и интервюта - използват се за събиране на количествени и качествени данни от местни жители, бенефициенти и други заинтересовани лица. Провеждат се интервюта с представители на местната администрация, бенефициенти, експерти или други важни фигури. Този метод помага за събиране на по-задълбочена информация за напредъка, проблемите и ефективността на СВOMP.

2. Наблюдения на терен - наблюдението изпълнението на проектните предложения в реално време дава възможност за оценка на изпълнението и реалното въздействие върху местната общност. Посещенията на място за наблюдение изпълнението на проекта се извършват

задължително при подготовката на заявки за междинно и окончателно плащане, както и най-малко веднъж по време на изпълнението на проекта.

3. Анализ на документация и отчетност - редовен анализ на отчети и документация, свързани с изпълнението на СВОМР. Това включва финансови отчети, доклади за напредъка, разходи, резултати от извършени дейности и други документи, които доказват изпълнението на планираните мерки.

4. Бази данни и статистически анализи - МИГ изготвя и поддържа актуална база данни, в която са отразени базови индикатори като: брой и стойност на подадените заявления, брой и стойност на одобрените заявления, брой и стойност на сключените договори, брой и стойност на подадените искания за плащане, брой и стойност на одобрени искания за плащане, брой и стойност на успешно приключените проекти и други; Използване на статистически данни и индикатори за измерване на напредъка, например, данни за създадените работни места, инвестиции, развитието на инфраструктурата, образованието и здравеопазването и други показатели, които отразяват ефективността на СВОМР.

5. Оценка изпълнението на СВОМР - Оценката на изпълнението на СВОМР на МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ се извършва веднъж годишно в периода на изпълнение. Тя се възлага на външен независим изпълнител и включва описание на извършените дейности от МИГ, анализ на постигнатите резултати спрямо планираните, сравнение с предходни периоди на изпълнение /ако е приложимо/, изводи и препоръки за подобряване на стратегията. Тя ще идентифицира факторите, довели до успеха или неуспеха при изпълнението на Стратегията, включително възможността за устойчивост и идентифициране на добри практики.

МИГ прилага следният механизъм за мониторинг и оценка, който включва механизма на вземане на решения и функционалност на МИГ, взаимовръзките, ролите и функциите между органите на управление и контрол, екипа на МИГ, Комисия за оценка на проектни предложения и др.:

МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ гарантира прозрачността на вземането на решения и съответствието с принципите на подхода ВОМР, и с факта, че обхваща шест общини, включва шест местни административни органи, заинтересовани страни и партньори, които работят заедно, за да подобрят социалното и икономическото развитие на местната общност. **Екипът на МИГ** ще разработи план за осъществяване на мониторинг за реализацията на стратегията, включващ: показатели за крайния резултат, източници на данните, методите за събиране на данните, кой ще събира данните и с каква честота /отговорници и срокове/ и кой ще използва информацията. Екипът на МИГ ще разработи план-график за извършване на редовни мониторингови посещения. Те ще бъдат насочени към проследяване изпълнението на проектните дейности и качеството им, потвърждаване, че услугата реално е била предоставена, инвестициите са били извършени, а правилата - спазени. Освен това мониторинговото посещение ще включва физическа проверка дали обектът на договора е наистина наличен, съгласно спецификациите на проекта, както и че е правилно отразен. Своите дейности екипът на МИГ, обективира в съставени протоколи за действително извършената работа. Цялостната организация на работа на екипа на МИГ се

осъществява от **Изпълнителния директор**, който представлява администрацията на местната група. Изпълнителният директор и екипът му се грижат за ежедневните оперативни задачи, събиране на данни и подготовка на документи. Той координира всички дейности по изпълнение на СВOMP, събира данни, организира срещи и събития и осигурява комуникацията с партньорите и заинтересованите страни. Изпълнителният директор докладва на Управителния съвет за напредъка на СВOMP и се консултира с Контролния орган за необходимостта от корекции и проверки. Той също така информира и Общото събрание за резултатите от работата на МИГ. МИГ изготвя тримесечни доклади за изпълнение на СВOMP и годишен доклад за напредъка на изпълнението. Местната инициативна група провежда недискриминационни и прозрачни процедури за подбор на проекти към стратегията за ВOMP, разработвайки насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти и ред за оценка на проектни предложения, които гарантират:

1. избягване на конфликт на интереси при подбора на проекти;
2. че вземането на решения не е контролирано от нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни;
3. че резултатите от подбора се документират.

Председателят на УС назначава **Комисия за оценка на проектните предложения /КОПП/**, която ще обсъжда и оценява проектните предложения /с изключение на проектни предложения, подадени от МИГ/ според тяхната жизнеспособност, въздействие и съответствие с целите на стратегията, съгласно определените изисквания за допустимост и условията на процедурата. Съставът на комисията гарантира пълна прозрачност и обективност в работата на КОПП. Комисията се състои от председател и секретар – вътрешни експерти, без право на глас и нечетен брой редовни и резервни членове с право на глас. Не по-малко от 1/3 от членовете с право на глас на комисията са членове на колективния върховен орган на МИГ, а външните експерти-оценители - членове на комисията, се избират след провеждане на конкурс по Закона за обществените поръчки или от списъка по чл. 15 от Постановление № 23 на Министерския съвет от 2023 г., като следва да притежават необходимата квалификация и опит съобразно вида на оценяваните проекти и да не са участвали в оценка на стратегията за ВOMP. Отделно Местната инициативна група изпраща покана за участие на наблюдатели до УО на СПРЗСР при подбора на проекти. На базата на извършената оценка и обсъждане КОПП подготвя окончателния оценителен доклад до изпълнителния директор на ДФЗ, който се одобрява в 10 дневен срок от приключване на работата на комисията от УС. **Управителен съвет на МИГ** отговаря за оперативното управление на МИГ, управлението на ресурсите, координацията на дейностите и изпълнението на решенията на Общото събрание. Той включва представители на местните власти и други ключови заинтересовани страни, които ръководят и координират ежедневната работа по изпълнението на стратегията. В същото време, той координира работата с контролния орган. **Контролният орган** се създава при необходимост с решение на Общото събрание на МИГ, като независим орган, но в тясна връзка с управляващия орган. Състои се от експерти, които предоставят съвети и препоръки за специфични проекти или програми, включително осъществяват контрол по изпълнение на

СВОМР. Контролният съвет изисква регулярни доклади и информация за финансовото състояние и изпълнението на СВОМР. Резултатите от проверките си докладва на Общото събрание. **Общото събрание** като върховен колективен орган, в който участват всички заинтересовани страни (местни власти, бизнеси, НПО, местни инициативи и др.) има стратегическо ръководство и взема важни решения относно насоките на стратегията - одобрява стратегията, основните решения за управление и развитие на МИГ. То задава приоритетите и посоката на работа на управляващия орган и контролния орган, ако бъде създаден такъв. То също така отговаря за оценката на работата на тези органи. Общото събрание получава редовни отчети и резултати от работата на всички органи – УС, КС и Изпълнителен директор. Това гарантира, че всички участници в процеса са информирани за напредъка изпълнението на СВОМР и за възникнали проблеми, включително нуждата от коригиращи действия. Докладите за напредъка и отчетите за решенията се публикуват на официалната интернет страница на МИГ и/или споделят на редовни събирания, за да се осигури публична отчетност. Ако стратегията не постига очакваните резултати, ще се преразгледа подхода, направят корекции в заложените мерки, цели, приоритети, ще се направи преоценка на ресурсите и т.н. Решенията се вземат от Общото събрание по предложение на УС. Системата за мониторинг и оценка е разработена така, че да позволи на МИГ да управлява стратегията за водено от общностите местно развитие ефективно, да гарантира устойчивост на резултатите и да подобрява качеството на живот на населението от територията на МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: (не повече от 2 страници)

Хоризонталните принципи на ЕС се отнасят до основни ценности и цели и са интегрирани в различните политики и програми на Съюза, за да се осигури устойчиво развитие и равенство в социален, икономически и екологичен план. Прилагането на хоризонталните принципи в рамките на СВОМР е от изключителна важност за постигането на целите на Стратегията за местно развитие, тъй като те осигуряват баланс и справедливост в развитието на местните общности. МИГ „Невestino-Кюстендил-Трекляно-Бобошево-Кочериново-Рила“ гарантира зачитането на основните права и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз съгласно чл. 9 на Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията за ВОМР, а именно:

1. При изпълнението на СВОМР гарантира зачитането на основните права и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз.
2. Равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола се вземат под внимание и се насърчават през целия процес на подготовка, изпълнение, мониторинг, докладване и оценка на СВОМР.
3. Няма да допуска дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, по време на подготовката, изпълнението, мониторинга, докладването и оценката на СВОМР. По-

специално достъпността за хората с увреждания се взема под внимание през целия процес на подготовка и изпълнение на СВОМР.

4. Целите на СВОМР се преследват съобразно целта за насърчаване на устойчивото развитие, посочена в член 11 от ДФЕС, като се отчитат целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и принципът за ненанасяне на значителни вреди.

Целите на СВОМР се преследват при пълно зачитане на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда.